

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

**“ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΒΙΟΤΟΠΩΝ
& ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΘΗΡΑΜΑΤΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ”**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΕΙΣΑΓΩΓΗ
- ΣΚΟΠΟΣ
- ΕΝΟΤΗΤΑ 1
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΒΙΟΤΟΠΩΝ
 - ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
ΕΠΙΛΟΓΗ ΒΙΟΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΡΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ
 - ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2
ΦΥΤΟΚΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑ
 - ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3
ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΠΟΡΩΝ ΓΙΑ ΘΗΡΑΜΑ
- ΕΝΟΤΗΤΑ 2
 - ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΦΑΣΙΑΝΟ
 - ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5
ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΕΤΡΟΠΕΡΔΙΚΑ
 - ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6
ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΕΔΙΝΗ ΠΕΡΔΙΚΑ
 - ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7
ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΕΡΔΙΚΑ ΤΣΟΥΚΑΡ
 - ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8
ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΑΓΡΙΟΧΟΙΡΟ
 - ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9
ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΛΑΓΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γεγονός ότι τα οικοσυστήματα της χώρας βρίσκονται σε ευαίσθητη ισορροπία, όσον αφορά τους βιοτικούς και αβιοτικούς τους παράγοντες, λόγω των αλόγιστων ανθρωπογενών παρεμβάσεων και των φυσικών κινδύνων που αντιμετωπίζουν, όπως είναι η αλόγιστη υπερβόσκηση από κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, η άναρχη διάνοιξη δρόμων προσπέλασης, η ανεξέλεγκτη και παράνομη δόμηση, οι κατολισθήσεις, η υπερβολική χρήση αγροχημικών, κλπ. Αποτέλεσμα αυτών των παρεμβάσεων είναι η μείωση των πληθυσμών της πανίδας σε σημαντικό βαθμό και η σοβαρή διατάραξη στην εξέλιξη των οικοσυστημάτων και στην εξέλιξη της αειφορίας των καρπώσεων.

Σε άλλες χώρες όπου το γεγονός της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων έγινε από πολύ νωρίς αντιληπτό και οι κινηγητικοί φορείς δραστηριοποιήθηκαν άμεσα, εφαρμόζοντας τις αρχές της ορθολογικής διαχείρισης και της αειφορικής κάρπωσης του θηραματικού κεφαλαίου.

Με την υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου επιδιώκεται η ανάπτυξη της πανίδας σε επιλεγμένες περιοχές της χώρας, μέσω ενός ολοκληρωμένου και επιστημονικά τεκμηριωμένου σχεδίου, το οποίο είναι συμβατό με την Εθνική και Κοινοτική Νομοθεσία για την αειφόρο διαχείριση του περιβάλλοντος.

ΣΚΟΠΟΣ

Η Κυνηγετική Συνομοσπονδία Ελλάδος έχει ως σκοπό την υλοποίηση ενός εκτεταμένου περιβαλλοντικού προγράμματος βελτίωσης των βιοτόπων του ενδημικού θηράματος σε όλη την Ελληνική επικράτεια. Θα χρηματοδοτηθούν όλες εκείνες οι ενέργειες που θα στοχεύουν στην άρση όλων ή μερικών από τους λόγους που υποβάθμισαν τους βιοτόπους ανάλογα με την κάθε περιοχή της χώρας με σκοπό:

- Την εξασφάλιση των βασικών προϋποθέσεων διαβίωσης των φυσικών θηραματικών πληθυσμών για την περαιτέρω ανάπτυξη τους.
- Την εξασφάλιση των βασικών προϋποθέσεων που πρέπει να πληρεί ο βιότοπος ώστε, να μπορεί να πραγματοποιηθεί εμπλουτισμός ή επανεισαγωγή θηραμάτων όπου κριθεί αναγκαίο.
- Εισαγωγή του φασιανού σε κατάλληλους βιοτόπους σε όλη τη χώρα, με σκοπό την ανάπτυξη εύρωστων πληθυσμών και την ελάττωση της κυνηγετικής πίεσης στα υπόλοιπα θηράματα.

Πολύ βασικός παράγοντας για την σωστή κατανομή των δαπανών και την υλοποίηση των κατά τόπους ενεργειών θεωρήθηκε ο συντονισμός των εμπλεκόμενων σε όλα τα επίπεδα του προγράμματος. Ο συντονισμός και η κεντρική καθοδήγηση αποσκοπούν στην καλύτερη δυνατή πραγματοποίηση του προγράμματος με την μεγαλύτερη οικονομία χρόνου και δαπανών, γίνεται από τα παραπάνω κατανοητός ο λόγος που δόθηκε τόσο μεγάλη βαρύτητα στην σύνταξη του παρόντος «Τεχνικού Οδηγού» των ενεργειών για την βελτίωση των βιοτόπων.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΒΙΟΤΟΠΩΝ

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΠΙΛΟΓΗ ΒΙΟΤΟΠΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΡΩΝ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΦΥΤΟΚΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑ

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΠΟΡΩΝ ΓΙΑ ΘΗΡΑΜΑ

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Για να καθορισθεί το είδος και η ποσότητα των απαιτούμενων μέτρων, ώστε να προχωρήσει η εφαρμογή τους, πρέπει να ακολουθηθούν τα επόμενα βήματα:

Βήμα 1^{ον}: Επιλογή του είδους που θα ευνοηθεί.

Για να επιλεγεί το θήραμα που θα ευνοηθεί από την εφαρμογή των διαχειριστικών μέτρων, πρέπει να απαντηθούν τα εξής ερωτήματα :

- Ποιο θήραμα αντιμετωπίζει πρόβλημα μείωσης του πληθυσμού του στην περιοχή ευθύνης μας.
- Ποιο θήραμα προτιμούν περισσότερο (έχει μεγαλύτερη ζήτηση) οι κυνηγοί της περιοχής μας.

Η απάντηση αυτών των ερωτημάτων θα οδηγήσει στην λήψη της σωστής απόφασης. Στην περίπτωση που η πρόθεση της Κ. Ομοσπονδίας είναι να ευνοήσει περισσότερα από ένα θηράματα, στα παραπάνω ερωτήματα θα ιεραρχήσει τα θηράματα και θα καταλείψει ανάλογα τις δαπάνες.

Βήμα 2^{ον}: Επιλογή Βιοτόπου.

Η επιλογή των βιοτόπων για βελτίωση σε κάθε περιοχή, όπως είναι κατανοητό δεν είναι δυνατό να γίνει μέσω του τεχνικού οδηγού. Αυτό αφήνεται στους Επιστημονικούς συνεργάτες των Ομοσπονδιών σε συνεργασία με τους Κυνηγετικούς Συλλόγους κάθε περιοχής.

Εδώ μπορούμε όμως να παραθέσουμε μερικά κριτήρια που βοηθούν στην λήψη της απόφασης.

- **ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ**

Οι κατασκευές και τα άλλα μέτρα (σπορές) που προτείνονται από αυτόν τον οδηγό είναι όλα εγκατεστημένα στο φυσικό περιβάλλον, χωρίς δυνατότητα επέμβασης, όπως γίνεται στην περίπτωση που έχουμε ελεγχόμενες συνθήκες. Για τον λόγο αυτό, όσον αφορά τις ειδικές σπορές, τα είδη που θα επιλεγούν πρέπει να ευδοκιμούν στις συνθήκες που πρόκειται να εγκατασταθούν χωρίς υποστήριξη. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις ακραίες συνθήκες (θερμοκρασία – υγρασία) που έχουν καταγραφεί στην

περιοχή, διότι αυτές αποτελούν και περιοριστικό όρο. Όσον αφορά τις κατασκευές πρέπει να είναι και αυτές να είναι προσαρμοσμένες (υλικά που θα χρησιμοποιηθούν, χρώματα , γραμμές) στο περιβάλλον ιδιαίτερα όταν είναι ορατές από δρόμους ή άλλες θέσεις που χρησιμοποιούνται από τον άνθρωπο.

- **ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ**

Όλα τα προτεινόμενα μέτρα κοστολογούνται στον παρόντα οδηγό. Είναι φανερό ότι σημαντικές διαφορές στα κόστη ενός μέτρου από το εναλλακτικό του δεν υπάρχουν. Για τον λόγο αυτό πρέπει με προσοχή να εκτιμηθούν τα αναμενόμενα οφέλη σε επίπεδο βελτίωσης βιοτόπου, ώστε για λίγα χρήματα να μην χάσουμε τα καλύτερα αποτελέσματα.

- **ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ**

Πολλά από τα έργα θα χρησιμοποιήσουν κάποιες εκτάσεις που ενδεχομένως να είχαν τεθεί σε άλλο καθεστώς χρήσης (π.χ κτηνοτροφία). Σε αυτή την περίπτωση ο κατά τόπους αρμόδιος π.χ. Κ. Σύλλογος πρέπει να ζητήσει την συναίνεση του χρήστη ή του αρμόδιου φορέα – ιδιώτη που κατέχει την περιοχή και να τον ενημερώσει για την καινούρια χρήση. Έτσι θα αποφευχθούν ανταγωνιστικές δράσεις με συνέπεια τις δολιοφθορές ή τις καταστροφές.

- **ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΒΙΟΤΟΠΟΙ**

Προσοχή σε αυτό το σημείο!!! Οι περιοχές στις οποίες υπάρχει θήραμα μέσα και έξω από τα καταφύγια αποτελούν και τις ιδανικές θέσεις για βελτίωση.

- **ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ**

Όταν πρόκειται για αγροτικές εκτάσεις, οι οποίες είναι καλλιεργούμενες ή σε αγρανάπαυση, τότε ο Σύλλογος πρέπει να προβεί σε ενοικίαση αυτών. Όταν πρόκειται για κοινοτικές – κοινόχρηστες εκτάσεις πρέπει ο Σύλλογος να εξασφαλίσει την παραχώρηση ή την εκμίσθωση τους από τον Δήμο ή την Κοινότητα. Όταν πρόκειται για Δημόσιες Δασικές εκτάσεις πρέπει να συναινέσει ή Δασική Υπηρεσία.

Προτείνουμε οι περιοχές που θα επιλεγούν για βελτίωση να είναι κυρίως Κοινοτικές, Δημόσιες ή οριακές αγροτικές ιδιωτικές εκτάσεις, διότι οι αγροτικές εκτάσεις υψηλής παραγωγικότητας θα έχουν και πολύ υψηλά ενοίκια.

Βήμα 3^ο: Επιλογή των διαχειριστικών μέτρων.

Αφού επιλεγεί ο βιότοπος και καθορισθεί γεωγραφικά, πρέπει να γίνει επιτόπια αυτοψία και να καθορισθεί ποια είναι η έλλειψη που καθιστά το βιότοπο υποβαθμισμένο και έχει επιδράσει αρνητικά στον θηραματικό πληθυσμό.

Σε όποια επιλογή και αν προβούμε πρέπει να έχουμε στον νου μας ότι:

ΠΑΝΤΑ ΔΙΝΟΥΜΕ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΛΕΙΠΕΙ : «ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ»

Στην φύση υπάρχει ένας अपαραβάτος κανόνας με βάση τον οποίο ελέγχεται η ανάπτυξη των οργανισμών, πληθυσμών, καλλιεργειών μέχρι του σημείου εκείνου που επιτρέπει ο παράγοντας που βρίσκεται στην ελάχιστη τιμή.

Σημαντικό λοιπόν ρόλο παίζει ο προσδιορισμός του παράγοντα που λείπει από κάθε βιότοπο για να τον βελτιώσουμε και να μην κάνουμε άσκοπες επεμβάσεις.

Εκείνο το οποίο θα πρέπει να τονίσουμε είναι ότι από τους παράγοντες που αναφέρθηκαν, όλοι έχουν την ίδια βαρύτητα. Επομένως σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να προσπαθήσουμε να υποκαταστήσουμε έναν παράγοντα με κάποιον άλλο. Γι' αυτό και η ιεράρχηση δεν θα είχε κανένα νόημα σαν οδηγός για λήψη απόφασης.

Θα πρέπει λοιπόν, ο υπεύθυνος κάθε Ομοσπονδίας σε συνεργασία με τους Κ.Σ της ευθύνης του, αφού επιλέξει τα θηράματα που θέλει να ευνοήσει και τον βιότοπο που θέλει να βελτιώσει, να διακατέχεται από την σκέψη «Δώσε αυτό που λείπει».

Αφού τελικά επιλεγούν όλοι οι βιότοποι που θα ευνοηθούν καλό είναι να αποτυπωθούν επί χάρτου, αυτό μας επιτρέπει να συνδυαστούν με ένα γενικότερο γεωγραφικό σύστημα πληροφοριών (GIS) στο οποίο θα έχουν αποτυπωθεί όλοι οι βιότοποι της χώρας και θα μας δίνει την γενική εικόνα του έργου ανά την Ελληνική επικράτεια.

ΦΥΤΟΚΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑ

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΠΕΔΙΝΩΝ ΒΙΟΤΟΠΩΝ

Φυσιικοί Φράχτες.

- **Χαρακτηριστικά**

Για να εκπληρώνουν τον ρόλο τους σχετικά με το θήραμα, οι φυσικοί φράχτες πρέπει να παρουσιάζουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Καλή πυκνότητα των φυτών που τον αποτελούν.
- Απαραίτητη παρουσία χορταριασμένων κρασπέδων.
- Επιθυμητή είναι η χρήση ενός πρανούς (πεζούλι) ως υπόβαθρο για την ίδρυση του φράχτη.

Για να αποκτήσει ο φράχτης τις επιθυμητές διαστάσεις, θέλει κάποια συντήρηση ιδίως τα πρώτα χρόνια:

- **1^{ος} χρόνος:** Κόψιμο χαμηλά (αποψίλωση) για να βελτιωθεί η πυκνότητα της βλάστησης στο κατώτερο τμήμα.
- **3^{ος} χρόνος:** Μετά την αναβλάστηση, κλάδευση για να πάρει ο φράχτης την τελική του μορφή.
- **Μετά τον τρίτο χρόνο:** Κάθε 2 – 4 χρόνια κλάδεμα συντήρησης.

Αυτές οι εργασίες της ανανέωσης, είτε γίνονται χειρονακτικά, είτε γίνονται μηχανικά, πρέπει να γίνονται τον χειμώνα. Πρέπει δε να ακολουθούν ένα κυκλικό πρόγραμμα επεμβάσεων για να μην υπάρξει κίνδυνος κάποια στιγμή να βρεθεί όλη η περιοχή αποψιλωμένη.

- **Προτεινόμενα είδη**

Τα είδη που επιλέγονται για να ιδρυθεί ένας φυσικός φράχτης, πρέπει να είναι ιθαγενή, ώστε να είναι προσαρμοσμένα στην περιοχή και η επιτυχία της φύτευσης να είναι σχεδόν βέβαιη.

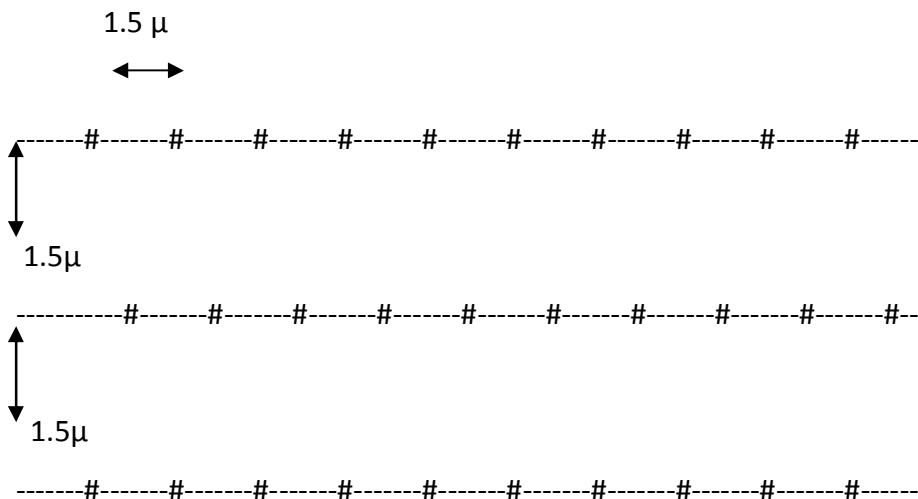
Πρέπει επίσης να μπορούν να πολλαπλασιαστούν με μοσχεύματα. Ενδεικτικά αναφέρονται ως κατάλληλα είδη: ο πυράκανθος (*Pyracantha* sp.), ο κράταιγος (*Crataegus* sp.) , η τσαπουρνιά (*Prunus spinosa*), και ο βάτος (*Rubus fruticosus*).

- **Κανόνες Φύτευσης**

Οι φυσικοί φράχτες για να είναι λειτουργικοί πρέπει να έχουν πλάτος 1,5 – 3 μέτρα, και ύψος το πολύ 3 μέτρα. Το μήκος τους κυμαίνεται ανάλογα με τις συνθήκες.

Για να ιδρυθεί ένας φυσικός φράχτης πρέπει να γίνουν οι παρακάτω εργασίες :

- Αυλάκωση των γραμμών φύτευσης μέχρι βάθος 30 εκ.
- Φύτευση μέσα σε τρεις αυλακωμένες γραμμές, σε τριγωνικό σύνδεσμο όπως δείχνει το σχήμα που ακολουθεί όταν ο φράχτης έχει πλάτος 3 μέτρα.

Αν ο φράχτης έχει πλάτος μικρότερο από 3 μέτρα, τότε η φύτευση γίνεται σε δύο γραμμές, όταν φυτεύονται μικροί θάμνοι (ανωτέρου ύψους 1.5 μ) και η μεταξύ των γραμμών απόσταση κυμαίνεται από 0.75 – 1.5 μέτρα. Όταν φυτεύονται μεγάλοι θάμνοι (ανωτέρου ύψους 3 μ) η φύτευση γίνεται σε δύο γραμμές και η μεταξύ των γραμμών απόσταση ισούται με το πλάτος του φράχτη.

* Η φύτευση γίνεται με μοσχεύματα τα οποία τοποθετούνται από 6 – 10 τεμάχια σε κάθε θέση φύτευσης.

ΑΝΕΜΟΦΡΑΧΤΕΣ

Οι ανεμοφράχτες εγκαθίστανται σε αγροτικές περιοχές για να ανακόπτουν την ταχύτητα του ανέμου και να προλαβαίνουν ζημιές στην αγροτική παραγωγή.

Αποτελούνται από συστοιχία δέντρων (Λεύκες, Κυπαρίσσια κλπ) που φυτεύονται το ένα κοντά στο άλλο.

Μπορούν να παίξουν ευνοϊκό ρόλο για το θήραμα μόνον όταν το έδαφος πάνω στο οποίο εγκαθίστανται καλύπτεται από θαμνώδη βλάστηση ή από μια στενή ζώνη ειδικής σποράς για θήραμα.

ΠΡΑΝΗ

Στις πεδινές περιοχές, όπου το ανάγλυφο είναι έντονο στα όρια των αγρών υπάρχουν συνήθως πρανή (πεζούλια). Αυτά έχουν συνήθως φυσική βλάστηση θαμνώδη ή πώδη. Μπορούν να αποτελέσουν υπόβαθρο για δημιουργία φυσικού φράχτη, ο οποίος είναι καλό να πλαισιωθεί από μια στενή ζώνη ειδικής σποράς για θήραμα προς την προσήλια πλευρά του.

ΠΡΑΝΗ ΤΑΦΡΩΝ, ΡΕΜΑΤΩΝ & ΤΣΙΜΕΝΤΑΥΛΑΚΩΝ

Οι χωμάτινοι τάφροι, τα ρέματα και οι τσιμενταύλακες των πεδινών περιοχών επηρεάζουν τους θηραματικούς πληθυσμούς, διότι τα πρανή τους συνήθως καλύπτονται με φυσική βλάστηση την οποία χρησιμοποιούν τα θηράματα για κάλυψη. Λόγω της γρήγορης ανάπτυξης, η βλάστηση αυτή πυκνώνει και εμποδίζει τις εργασίες καθαρισμού της τάφρου, αλλά και την κυκλοφορία του θηράματος. Πρέπει λοιπόν περιοδικά να συντηρείται με αποψίλωση. Επί πλέον από τις δύο πλευρές των ρεμάτων, μπορούν να εγκατασταθούν ειδικές σπορές για θηράματα σε ζώνες πλάτους 6 – 10 μέτρων.

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΒΙΟΤΟΠΩΝ

Συγκροτημένα δάση

Τα συμπαγή εκτεταμένα δάση δεν ευνοούν την ύπαρξη και διάρθρωση του θηράματος παρά μόνο όταν διασπώνται από ξέφωτα και δημιουργούν κρασπεδικά περιβάλλοντα.

Για να ευνοηθεί η άγρια πανίδα και να αναπτυχθούν θηραματικοί πληθυσμοί ικανοποιητικής πυκνότητας, μέσα σε αμιγή δάση, αυτά πρέπει να πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- Παρουσία νερού, ιδιαίτερα τους ξηρούς μήνες του χρόνου και αν δεν υπάρχει από φυσικές παροχές να παρασχεθεί τεχνητά. Βέβαια το μικρό θήραμα (λαγός, πουλιά) μπορεί να ικανοποιηθεί από την ατμοσφαιρική υγρασία, όταν το κλίμα της περιοχής το επιτρέπει.
- Παρουσία αφ' ενός περιοχών με χαμηλή βλάστηση (θάμνοι, πυκνοφυτείες, φυσική αναγέννηση, χερσολίβαδα) που προσφέρουν κάλυψη για αναπαραγωγή και αφ' ετέρου περιοχών που προσφέρουν καταφύγιο το χειμώνα από τον άνεμο και το κρύο (βάτοι, φτέρες, ρείκια, ψηλά χόρτα).
- Παρουσία ταυτόχρονα ειδικών σπορών για θήραμα σε λωρίδες, στα κράσπεδα του δάσους, οι οποίες θα είναι καλά διεσπαρμένες στην περιοχή. Οι λωρίδες αυτές μπορούν να έχουν πλάτος 20-25 μέτρα.
- Μεταξύ του δάσους και της ειδικής σποράς πρέπει να υπάρχει μια ζώνη πλάτους όσο είναι το μέσο ύψος των ακριανών δέντρων της συστάδας, η οποία θα αποτελείται από θαμνώδη βλάστηση. Στα δάση που αποτελούνται από δέντρα με πρεμνοβλαστική ικανότητα (Δρυς, Γαύρος, Οξιά, Καστανιά, Φουντουκιά κ.λ.π.) αυτό μπορεί να επιτευχθεί αν αποψιλώνουμε συστηματικά μια ζώνη του απαιτούμενου πλάτους κάθε 2-3 χρόνια.

Σκόπιμο θεωρείται επίσης να φυτεύονται καρποφόρα δέντρα στα ξέφωτα του δάσους, ακόμη και μέσα στη λωρίδα της ειδικής σποράς αλλά σε αυτή την περίπτωση σε μεγάλη απόσταση μεταξύ τους (ενδεικτικός φυτευτικός σύνδεσμος

10X10 μέτρα). Για το σκοπό αυτό προτείνονται τα είδη: Καστανιά, Καρυδιά, Μηλιά, Σορβιά, Δαμασκηλιά, Αχλαδιά, Συκιά κ.α. Τα καρποφόρα δέντρα προσφέρουν συμπληρωματική τροφή στην άγρια πανίδα (κυρίως στον αγριόχοιρο) η οποία είναι απαραίτητη.

Η απουσία αυτών των προϋποθέσεων μπορεί να επιτρέψει την ύπαρξη ενός μικρού πληθυσμού λαγού και αγριόχοιρου, αλλά όχι σε επιθυμητά επίπεδα.

Οι βελτιωτικές επεμβάσεις στα δάση επιδρούν ευνοϊκά πολύ γρήγορα στο θήραμα, αρκεί να εφαρμοσθούν συνετά και η επιλογή τους να γίνει προσεκτικά.

Τα τμήματα του δάσους όπου υπάρχει φυσική αναγέννηση ή νεαρά φυτά (πυκνοφυτεία) αποτελούν περιοχές αναπαραγωγής. Σ' αυτές τις περιοχές πρέπει να αποφεύγονται δασικές εργασίες (συγκομιδή ξύλου, καλλιέργεια δάσους κ.λ.π.) κατά την περίοδο από το Μάιο έως τον Ιούνιο που είναι η περίοδος αναπαραγωγής για τα περισσότερα είδη της άγριας πανίδας.

Δάση αείφυλλων πλατύφυλλων

Τα δάση των αείφυλλων πλατύφυλλων τα οποία τα οποία συναντώνται στα χαμηλά υψόμετρα και συνήθως εκτείνονται σε συμπαγείς μάζες είναι πολύ φτωχοί βιότοποι για το μικρό θήραμα.

Αυτές οι περιοχές χαρακτηρίζονται συνήθως από τη μεγάλη έλλειψη νερού και την απουσία χερσολιβαδικών εκτάσεων.

Οι προϋποθέσεις ανάπτυξης και διατήρησης θηραματικών πληθυσμών σε ικανοποιητικά επίπεδα είναι οι ίδιες μ' αυτές των συγκροτημένων δασών.

Επεμβάσεις που μπορεί επιπλέον να γίνουν για να βελτιωθεί ο βιότοπος είναι:

- Εκχέρωση κάποιων περιοχών σε λωρίδες ή σε νησίδες οι οποίες θα είναι διάσπαρτες μέσα σε όλη την έκταση.
- Ευνόηση ανάπτυξης άλλων αυτοφυών φυτών της περιοχής πλην των θαμνωδών.
- Ειδικές σπορές για θηράματα στις εκχερσωμένες επιφάνειες, εκεί όπου το έδαφος το επιτρέπει.
- Διάνοξη μονοπατιών σε σχήμα «ψαροκόκκαλου»

Πρέπει να τονισθεί ότι οι επεμβάσεις στα δάση των αείφυλλων πλατύφυλλων κοστίζουν πολύ ακριβά και γι αυτό το λόγο θεωρούνται δευτερεύουσας προτεραιότητας.

Βέβαια τα πράγματα αλλάζουν όταν πρόκειται για τον αγριόχοιρο ο οποίος προσαρμόζεται ωραιότατα σε αυτά τα περιβάλλοντα, αρκεί να του εξασφαλιστεί νερό και λούτσες (λασπόλουτρα). Καλό είναι σε αυτή την περίπτωση να εγκατασταθούν και ειδικές σπορές (πατάτες, καλαμπόκι) στις παρυφές του δάσους για πρόσθετη πηγή τροφής και αποφυγή ζημιών σε γειτονικές αγροτικές καλλιέργειες.

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΡΕΙΝΩΝ ΒΡΑΧΩΔΩΝ ΒΙΟΤΟΠΩΝ

Οι περιοχές αυτές που αποτελούν ένα μεγάλο κομμάτι των ορεινών όγκων της Μακεδονίας και της Θράκης και χρησιμοποιούνται κυρίως ως βοσκότοποι αιγοπροβάτων είναι οι τυπικοί βιότοποι της ορεινής πέρδικας αλλά και του λαγού.

Οι βιότοποι αυτοί είναι φτωχοί από άποψη νερού κυρίως και τα την ξηρή περίοδο από τον Ιούνιο μέχρι τον Σεπτέμβριο. Το πρόβλημα του νερού γίνεται πιο οξύ στα υψόμετρα χαμηλότερα από τα 1.000 μέτρα, όπου κατά το καλοκαίρι η πρωινή δροσιά δεν είναι αρκετή για να καλύψει τις ανάγκες του θηράματος σε νερό. Επίσης η έντονη βοσκή που ασκείται σε ορισμένες περιπτώσεις λειτουργεί ανταγωνιστικά, στερώντας από το θήραμα αποθέματα τροφής.

Επεμβάσεις που πρέπει να γίνουν εδώ για τη βελτίωση των περιοχών αυτών ώστε να εξασφαλίζεται στο θήραμα όλο το χρόνο η τροφή και το νερό (γιατί η κάλυψη υπάρχει) συνίστανται στα εξής:

- Παροχή νερού τεχνητά
- Ειδικές σπορές για θηράματα σε θέσεις όπου το έδαφος το επιτρέπει. Τέτοιες θέσεις μπορεί να είναι διάφορα κοιλάματα του εδάφους, παλαιά μαντριά ή πεζούλια.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΠΟΡΩΝ ΓΙΑ ΘΗΡΑΜΑΤΑ

Τα είδη που προτείνονται είναι κοινά, και γνωστά σε όλους. Ίσως να προκαλεί και εντύπωση πως είναι δυνατόν απλές επεμβάσεις όπως αυτές σπορών να έχουν θετικά αποτελέσματα στους πληθυσμούς των θηραμάτων.

Η απάντηση βρίσκεται στο ότι θέλουμε να σπάσουμε την ομοιομορφία των κλασικών αγροτικών καλλιεργειών από άποψη επεμβάσεων (ζιζανιοκτόνα, εντομοκτόνα, ισχυρή λίπανση, μηχανική κατεργασία του εδάφους).

Το εντυπωσιακό σε όλες αυτές τις περιπτώσεις είναι ότι μπορούμε να έχουμε θεαματικά αποτελέσματα επεμβαίνοντας σε ένα μικρό μόνο μέρος της συνολικής έκτασης.

Αναφέρθηκε και αλλού ότι 1-3 % βελτιωτικών επεμβάσεων στη συνολική έκταση, είναι αρκετό για να λειτουργήσουν αρχικά ως πυρήνες βιοποικιλότητας για την αύξηση της ζωοχωρητικότητας του βιοτόπου. Αρκεί να ακολουθηθούν οι ενδεδειγμένες επεμβάσεις και η ορθή χωροταξική τους κατανομή, ανάλογα με τον τύπο του βιοτόπου.

Ο πίνακας των οικολογικών απαιτήσεων των φυτών περιγράφει τις βασικές απαιτήσεις των προτεινόμενων ειδών για την ορθολογικότερη επιλογή τους και για την επιτυχήστερη εγκατάστασή τους στις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε περιοχής.

Από όλους τους παράγοντες ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δείξουμε στις ελάχιστες θερμοκρασίες της περιοχής, παράγοντας που μπορεί να προκαλέσει την ολοκληρωτική καταστροφή της ειδικής σποράς.

Σημαντικός παράγοντας είναι επίσης το νερό, που εν μέρει ξεπερνιέται από την επιλογή ξηρανθεκτικών ποικιλιών.

Ο τύπος του εδάφους καθώς και το ΡΗ αποτελούν περιοριστικούς παράγοντες, όταν οι επικρατούσες συνθήκες είναι τελείως αντίθετες με τις προτεινόμενες.

Άλλωστε έχει τονισθεί, ότι σκοπός δεν είναι η μεγιστοποίηση των αποδόσεων, όπου εκεί θα έπρεπε να εφαρμοσθούν σχολαστικά οι επιταγές της γεωπονικής επιστήμης, αλλά η προσφορά τροφής και κάλυψης στο θήραμα σε όλη την διάρκεια του χρόνου.

Οι ποσότητες για σπορά (kg σπόρου / στρέμμα) που προτείνονται είναι μικρότερες από αυτές που προορίζονται για κανονικές αγροτικές καλλιέργειες. Αυτό γίνεται γιατί αφ' ενός, πρέπει να καλύπτονται οι ανάγκες του θηράματος για κάλυψη, και αφ' ετέρου, να διευκολύνεται η κυκλοφορία του και να αποφεύγεται η παρατεταμένη παραμονή της υγρασίας στο έδαφος.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να επιδείξουμε για την εφαρμογή των μιγμάτων φυτικών ειδών τα οποία αναπτύσσονται με διαφορετική φάση (φαινολογικά στάδια) και έχουν συμπληρωματικές ιδιότητες μεταξύ τους, με αποτελέσματα καλύτερα για το θήραμα, και με πιθανότητες επιτυχίας του εγχειρήματος μεγαλύτερες.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΘΗΡΑΜΑΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4**

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΦΑΣΙΑΝΟ

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5**

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΕΤΡΟΠΕΡΔΙΚΑ

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6**

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΕΔΙΝΗ ΠΕΡΔΙΚΑ

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7**

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΕΡΔΙΚΑ ΤΣΟΥΚΑΡ

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8**

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΑΓΡΙΟΧΟΙΡΟ

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9**

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΛΑΓΟ

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΦΑΣΙΑΝΟ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ

Παράγοντες που πρέπει να λάβουμε υπόψη πριν την απελευθέρωση θηραμάτων.

Η προσπάθεια εμπλουτισμού μια περιοχής με θήραμα φαίνεται εξ όψεως πολύ απλή διαδικασία. Στην πραγματικότητα όμως αποτελεί ένα αντικείμενο για το οποίο σε παγκόσμια κλίμακα, έχουν ξοδευτεί υπέρογκα χρηματικά ποσά, έχουν γίνει άπειρες προσπάθειες μέσα από συλλογική επιστημονική έρευνα και έχουν γραφεί συμπεράσματα και απόψεις, τα οποία καλούμαστε να επεξεργαστούμε και να τα ανάγουμε στα δικά μας δεδομένα. Έτσι θα μπορέσουμε να αυξήσουμε τις πιθανότητες επιτυχίας του στόχου που έχουμε θέσει.

Όταν αποφασίσουμε ότι πρέπει να προσφύγουμε σε εμπλουτισμό μιας περιοχής με θηράματα θα πρέπει να εξετάσουμε τις βασικές προϋποθέσεις που παίζουν καθοριστικό ρόλο στην εξασφάλιση της επιτυχίας του σκοπού μας, όπως:

- Τα διαχειριστικά μέτρα που θα ληφθούν, θα πρέπει να σκοπεύουν στην ικανοποίηση των βιολογικών και οικολογικών απαιτήσεων του είδους, σε διαθέσιμα κατάλληλης τροφής, νερό, φυσική κάλυψη για προστασία από δυσμενείς καιρικές συνθήκες και τα αρπακτικά.
- Βασικότερη ίσως προϋπόθεση είναι η ποιότητα των θηραμάτων που θα απελευθερώσουμε. Πρέπει να εξασφαλίσουμε την τέλεια υγιεινή τους κατάσταση, την πτητική τους ικανότητα και η μεγαλύτερη μας προσπάθεια πρέπει να εστιάζεται στο να αποκτήσουν όσο το δυνατόν περισσότερα από τα ένστικτα των άγριων προγόνων τους, γιατί η φύση δεν συγχωρεί μετριότητες. Αυτό επιτυγχάνεται μόνο όταν τα πουλιά διαχειμιάσουν σε κατάλληλο πυρήνα προσαρμογής και απελευθερωθούν με ορθολογικό τρόπο.
- Η καταπολέμηση των αρπακτικών με νόμιμα μέσα είναι αναγκαία, απ' τη στιγμή που έχουμε να κάνουμε με εκτρεφόμενα θηράματα. Αυτά δεν γνωρίζουν να αποφεύγουν τους άρπαγες μέχρι να προσαρμοστούν.
- Η εποχή της απελευθέρωσης παίζει σημαντικό ρόλο στην επιτυχία. Η πιο απλή λύση είναι να απελευθερώσουμε νεαρά άτομα νωρίς το φθινόπωρο.

Μόλις δηλαδή τα παραγόμενα από τα εκτροφεία θηράματα ενηλικιωθούν, αφού τα εγκλιματίσουμε τα απελευθερώνουμε.

- Σημαντικό ρόλο παίζει και ο τρόπος απελευθέρωσης που θα ακολουθηθεί.
- Τέλος καλό είναι τα προς απελευθέρωση άτομα να σηματοδοτούνται με δακτυλίδια για τον περαιτέρω έλεγχο της πορείας του νέου πληθυσμού, μετά την απελευθέρωση. Έτσι θα μπορούμε μετά τη θήρευσή τους να υπολογίσουμε τη διάρκεια ζωής τους , να δούμε την απόσταση μετακίνησής του και να συντάξουμε πίνακες επιβίωσης του είδους.

Προβλήματα που προκύπτουν μετά την απελευθέρωση.

Τα προβλήματα που προκύπτουν από την απελευθέρωση εκτρεφόμενων θηραμάτων συγκαταλέγονται στα εξής:

- Αυτά τείνουν να έχουν μεγάλες απώλειες βάρους αμέσως μετά την απελευθέρωσή τους. Οι απώλειες μπορούν να φθάσουν το 60% του αρχικού τους βάρους την πρώτη εβδομάδα μετά την απελευθέρωση και μέχρι 80% τον πρώτο μήνα.
- Τα εκτρεφόμενα θηράματα παρουσιάζουν μεγάλο ποσοστό θνησιμότητας μετά την απελευθέρωση και αυτό οφείλεται κυρίως στην αρπακτικότητα.
- Τα θηλυκά που τελικά θα επιβιώσουν τείνουν να διατηρούν αρκετά μικρές περιοχές χωροκράτειας. Επίσης και στα δύο φύλα παρατηρείται το φαινόμενο να μετακινούνται ελάχιστα και σε πολύ μικρές αποστάσεις κατά την περίοδο της άνοιξης
- Λόγω των παραπάνω πολύ λίγα είναι τα άτομα εκείνα που θα καταφέρουν να αναπαραχθούν και ακόμα λιγότερα εκείνα που τελικά θα καταφέρουν να αναθρέψουν μικρά. Αυτό όμως δεν πρέπει να μας αποθαρρύνει Με τη συνεχή προσπάθεια στο διηνεκές του χρόνου το αποτέλεσμα θα είναι ικανοποιητικό.

Τρόποι απελευθέρωσης φασιανού.

Ο τρόπος απελευθέρωσης ποικίλει ανάλογα με την υποδομή που έχουμε δημιουργήσει.

1. Ο πιο εύκολος και ανέξοδος τρόπος είναι η απευθείας απελευθέρωση των θηραμάτων από τα κιβώτια μεταφοράς εφόσον αυτά αναπτύξουν τέλειο πτητικό σύστημα στον πυρήνα προσαρμογής. Σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να έχουμε φροντίσει για την προετοιμασία της περιοχής με τη ρίψη τροφής και την τοποθέτηση τσίτρων σε σημεία για να εξασφαλίσουμε την τροφή τους τις πρώτες μέρες. Θα πρέπει επίσης να έχουμε προβεί από πριν στην σπορά των εκτάσεων που είναι δυνατό να καλλιεργηθούν με κατάλληλα είδη, ώστε να τους προσφέρουμε τα απαραίτητα στην περιοχή και να μην χρειαστεί να μετακινηθούν σε άλλες περιοχές για εξεύρεση τροφής. Ο έλεγχος των αρπακτικών είναι αναγκαίος. Η απελευθέρωση θα πρέπει να λαμβάνει χώρα κατά τις απογευματινές ώρες για τα ημερόβια είδη όπως ο φασιανός, έτσι ώστε τα απελευθερωμένα άτομα να παραμείνουν στη γύρω περιοχή και να μην απομακρυνθούν. Κατά τη διάρκεια της απελευθέρωσης θα πρέπει να επικρατεί απόλυτη ησυχία. Το άνοιγμα των κιβωτίων θα πρέπει να γίνεται από απόσταση αν είναι δυνατόν και τα προς απελευθέρωση άτομα αφού ηρεμήσουν, να εξέλθουν μόνα τους από τα κιβώτια και να απομακρυνθούν ήρεμα χωρίς να τρομάξουν. Τα κιβώτια πρέπει να ανοίγονται ένα ένα και όχι όλα μαζί.

Η ανθρώπινη παρουσία πρέπει να είναι όσο το δυνατό διακριτικότερη.

2. Ο ιδανικότερος τρόπος απελευθέρωσης των φασιανών πραγματοποιείται σε δύο στάδια:

Το πρώτο στάδιο είναι η χρησιμοποίηση κλωβού προσαρμογής. Ο κλωβός αυτός αποτελείται από μια καλά περιφραγμένη έκταση για την προφύλαξη του έργου, μέσα στην οποία κατασκευάζουμε έναν μικρότερων διαστάσεων κλειστό κλωβό. Οι νεαροί φασιανοί με τη διαβίωσή τους σε υπαίθρια κλουβιά συνηθίζουν να ζουν σ' ένα περιβάλλον που προσομοιάζει με το βιότοπο τους αποκτώντας έτσι μεγαλύτερη δυνατότητα προσαρμογής στις μελλοντικές περιοχές απελευθέρωσης. Η έκταση των κλουβιών εξαρτάται από την ποσότητα και την ποιότητα της φυσικής κάλυψης, τον αριθμό και την ηλικία των διαβιούντων πτηνών, καθώς και τη χρονική

διάρκεια χρησιμοποίησής τους. Για την παραγωγή υγιών πτηνών τα κλουβιά προσαρμογής πρέπει να διαθέτουν άφθονη βλάστηση από διάφορους θάμνους, κριθάρι, σιτάρι, τριφύλλι, ηλιόσπορο, κεχρί, καλαμπόκι, κ.λ.π..

Η σπορά των επιλεγέντων ειδών σπόρων πρέπει να γίνεται όσο το δυνατό πιο νωρίς, ώστε κατά την περίοδο μεταφοράς των νεοσσών να υπάρχει διαθέσιμη άφθονη βλάστηση.

Όταν η βλάστηση είναι πολύ πυκνή, συνιστάται το κόψιμό της σε στενές λωρίδες για να τοποθετούνται σ' αυτές οι ποτίστρες και οι ταΐστρες για την εύκολη ανεύρεσή τους από τους νεοσσούς. Με τον τρόπο αυτό διαβίωσης εξασφαλίζεται στα πτηνά ένας άριστος βιότοπος χωρίς να εμφανίζεται έντονα το φαινόμενο του κανιβαλισμού και επιπλέον η προσαρμογή των πτηνών στους τόπους απελευθέρωσης είναι πιο εύκολη. Κάθε κλουβί έχει στεγασμένο χώρο για την προστασία των πτηνών από την βροχή. Για την αποφυγή του κινδύνου δημιουργίας υγρασίας ή λάσπης γύρω από τις θέσεις παροχής του νερού, οι ποτίστρες πρέπει να τοποθετούνται πάνω σε μεταλλικές διάτρητες σχάρες ή σε ένα μικρό λάκκο γεμάτο από πέτρες, ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική και ταχεία διήθηση του νερού που τυχόν εκχυθεί από τις ποτίστρες.

Σε ορισμένες θέσεις κάθε κλουβιού πρέπει να τοποθετείται ποσότητα καθαρής άμμου ανακατεμένης με παρασιτοκτόνο για την εξασφάλιση των απαραίτητων για τα πτηνά θέσεων αμμόλουτρου. Όταν επικρατούν ισχυροί άνεμοι, συνιστάται η τοποθέτηση στην αντίστοιχη πλευρά των κλουβιών ενός προστατευτικού αντιανεμικού φράχτη από καλάμια ή άλλο υλικό.

Το έδαφος πρέπει να οργώνεται κάθε χρόνο σε βάθος 17-20 cm για την βελτίωση των φυσικοχημικών του συνθηκών. Λίπανση μπορεί να γίνει στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του κλωβού. Αργότερα τα περιττώματα των πτηνών, τα οποία είναι πλούσια σε άζωτο και άλλα ανόργανα στοιχεία, είναι ικανοποιητικά για την εξασφάλιση της φυσικής λίπανσης του εδάφους.

Το έδαφος στη θέση κατασκευής των κλουβιών προσαρμογής πρέπει να είναι αμμώδες, στεγνό και επικλινές (2-3%) για ν' αποστραγγίζεται εύκολα, ενώ ο προσανατολισμός των κλουβιών να είναι ανατολικός ή δυτικός όχι όμως βόρειος.

Οι διαστάσεις του κλειστού εσωτερικού κλωβού πρέπει να είναι τέτοιες ώστε να αναλογούν 0,5 – 1 τετραγωνικά μέτρα ανά άτομο φασιανού.

Κατά την κατασκευή του κλωβού προσαρμογής φασιανών θα πρέπει να λάβουμε υπόψη κάποιες παραμέτρους όπως:

- Η έκταση του κλωβού να είναι ανάλογη με τον αριθμό των ατόμων που θα εγκλείσουμε.
- Η θέση του κλωβού δεν πρέπει να είναι κοντά σε πηγές έντονου θορύβου.
- Δεν πρέπει να περιβάλλει λιμνάζοντα νερά.
- Μέσα στον κλωβό καλό είναι να προβούμε σε σπορές (καλαμπόκι, τριφύλλι κ.α.)
- Απαραίτητη προϋπόθεση είναι ο εφοδιασμός τους με ταΐστρες, ποτίστρες και στέγαστρα για την προφύλαξη από τις καιρικές συνθήκες.
- Η καλή απολύμανση του κλωβού πριν την εισαγωγή των θηραμάτων και μετά την απελευθέρωση είναι αναγκαία. Τα υλικά που χρησιμοποιούνται θα πρέπει να απολυμαίνονται τακτικά.
- Για την αποφυγή της εξοικείωσης των θηραμάτων με την ανθρώπινη παρουσία, είναι βασικό την φροντίδα να την αναλαμβάνει ένα συγκεκριμένο άτομο το οποίο θα φορά πάντα μια λευκή ποδιά κατά προτίμηση.
- Απαραίτητη προϋπόθεση είναι στο κλωβό να υπάρχει μόνο ένα θηραματικό είδος και να μην κάνουμε πειράματα, γιατί τα αποτελέσματα θα είναι οικτρά.

Δεύτερο στάδιο. Μετά την παραμονή τους κατά το διάστημα του χειμώνα στον κλωβό προσαρμογής που περιγράφηκε παραπάνω ακολουθεί η τοποθέτηση τους σε κλωβό απελευθέρωσης στον βιότοπο που έχουμε επιλέξει.

Ο κλωβός θα πρέπει να είναι ελαφριάς κατασκευής και να είναι δυνατή η μετακίνησή του. Οπότε ενδείκνυται ο κλωβός απελευθέρωσης να είναι λυόμενος και να μπορεί να συναρμολογηθεί εύκολα στην περιοχή που θα πραγματοποιηθεί η απελευθέρωση.

Γίνεται κατανοητό ότι με αυτό τον τρόπο κατασκευής του κλωβού, είναι εύκολη η μεταφορά και τοποθέτησή του σε διαφορετικές περιοχές που θα επιλέξουμε κάθε φορά.

Αφού παραμείνουν οι φασιανοί 15-30 μέρες στον εσωτερικό κλειστό κλωβό θα ανοίξουμε τις πόρτες του εσωτερικού κλωβού έτσι ώστε οι φασιανοί να εκμεταλλεύονται και το χώρο της εξωτερικής περιφραξης και από εκεί έπειτα μόνοι τους να διασκορπιστούν στη γύρω περιοχή.

Κατά τη συναρμολόγηση του κλωβού δεν χρησιμοποιούνται στερεωτικά υλικά όπως τσιμέντο κλπ, αφού μετά την απελευθέρωση των φασιανών ο κλωβός θα πρέπει να αποσυναρμολογηθεί και να απομακρυνθεί από την περιοχή, έτσι ώστε να μην παραμείνει καμία μόνιμη αλλοίωση στο βιότοπο.

Η διαδικασία αυτή πρέπει να λάβει χώρα πριν τις αρχές Μαρτίου.

Ο φασιανός είναι είδος πολυγαμικό οπότε η αναλογία των φύλλων θα πρέπει να είναι 1-4.

Η ύπαρξη τρεχούμενου νερού ή η τοποθέτηση ποτίστρων στη γύρω περιοχή, είναι απαραίτητη από τη στιγμή που έχουμε να κάνουμε με εκτρεφόμενα άτομα τα οποία δεν γνωρίζουν να λαμβάνουν νερό με άλλους τρόπους.

Βελτίωση Βιοτόπων

ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΕΣΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η επιλογή της θέσης εγκατάστασης του πυρήνα έγινε με τα παρακάτω κριτήρια:

- Κατάλληλος βιότοπος: Οι βιολογικές απαιτήσεις του φασιανού καταδεικνύουν την εισαγωγή του σε πεδινούς βιότοπους χαμηλού υψομέτρου, με γεωργικές καλλιέργειες (75%), με ύπαρξη ζωνών με θαμνώδη και δενδρώδη βλάστηση (5-10%), με διάσπαρτες χορτολιβαδικές εκτάσεις (15-30%) και αυξημένα ποσοστά υγρασίας. Βέβαια, αν κάποιος παράγοντας από τους παραπάνω είναι φτωχός πρέπει να βελτιωθεί με έργα βελτίωσης βιοτόπου.
- Κυνηγετικές συνθήκες: Οι οδηγίες της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Γεωργίας συνιστούν την απελευθέρωση θηραμάτων τεχνητής εκτροφής σε περιοχές όπου απαγορεύεται το κυνήγι, ώστε όταν θα «εξαγριωθεί» και θα αυξηθεί ο πληθυσμός να «ακτινοβολήσει» και στις γύρω επιτρεπόμενες για το κυνήγι περιοχές. Ο Βρετανικός οργανισμός θηραματοπονίας (Game

conservancy) συνιστά την απελευθέρωση του φασιανού απευθείας μέσα στον κυνηγότοπο, νωρίς το καλοκαίρι, υπό την προϋπόθεση ότι το κυνήγι το ερχόμενο φθινόπωρο θα ασκηθεί με σαφή αριθμητικά όρια στην συνολική κυνηγετική κάρπωση και την κυνηγετική πίεση. Ο Γαλλικός οργανισμός θήρας (Office National de la Chasse) συνιστά την απελευθέρωση του φασιανού σε περιοχές με απαγόρευση της θήρας για ορισμένο χρόνο, συνήθως τριετία, ώστε αν επιτύχει η εισαγωγή και αυτό σε τρία χρόνια θα φανεί, να επιτραπεί το κυνήγι στη περιοχή, εκτός από μια ζώνη περιμετρικά του πυρήνα.

- Μέτρο εφαρμογής: Στη συγκεκριμένη περίπτωση για την επίτευξη του καλύτερου αποτελέσματος, δηλαδή την σωστή προσαρμογή των φασιανών, έτσι ώστε κάποια άτομα να επιβιώσουν και να αναπαραχθούν, ενώ τα υπόλοιπα να αποτελέσουν σωστά θηράματα που θα δώσουν τη δυνατότητα στους κυνηγούς της περιοχής να τύχουν κυνηγετικών ευκαιριών σε φασιανούς, προτείνεται η σαφής οριοθέτηση σε συνεργασία με τη δασική υπηρεσία μιας ζώνης περιμετρικά του πυρήνα – κλωβού προσαρμογής και έκτασης μέχρι 500 στρεμμάτων (η ακριβής έκταση θα καθοριστεί από τα περιμετρικά σαφή όρια που θα την καθορίσουν) όπου θα εφαρμοστεί Απαγόρευση Θήρας Ορισμένου Χρόνου, έτσι ώστε εντός αυτής οι φασιανοί να εφησυχάζουν, παράλληλα όμως να ακτινοβολούν στη γύρω περιοχή όπου επιτρέπεται η θήρα έτσι ώστε να αποτελέσουν αντικείμενο θήρας και κάθε στιγμή θα έχουν τη δυνατότητα να εισέρχονται στην απαγορευμένη στη θήρα περιοχή. Με αυτό τον τρόπο οι κυνηγοί θα δαπανούν ευχάριστα χρήματα για τη βελτίωση του βιοτόπου στη γύρω περιοχή όπως επίσης και για την εφαρμογή άλλων διαχειριστικών μέτρων αφού θα δουν ότι τα χρήματά τους πιάνουν τόπο. Οι φασιανοί επίσης λόγω της κυνηγετικής πίεσης που θα δεχθούν θα εξαγριωθούν και τα άτομα που θα μείνουν τελικά θα μπορούν να προστατευθούν καλύτερα κατά την περίοδο της αναπαραγωγής και να καταφέρουν τελικά να αναθρέψουν νεοσσούς. Το μέτρο αυτό είναι αρκετό για τη συγκρότηση πυρήνα πληθυσμού φασιανών στην περιοχή. Η κατασκευή του πυρήνα – κλωβού και η απελευθέρωση φασιανών μέσα σε εκτεταμένο καταφύγιο άγριας

ζωής δεν προτείνεται γιατί είναι «Δώρων άδωρο» και το μόνο που θα αποφέρει θα είναι προβλήματα όσον αφορά τη φύλαξη, και την προσαρμογή των φασιανών.

- «Επιβλαβή»: Κάθε απόπειρα απελευθέρωσης θηραμάτων τεχνητής εκτροφής χωρίς να προηγηθεί έλεγχος στους πληθυσμούς των «επιβλαβών» της περιοχής και χωρίς τη λήψη μέτρων για την απώθηση άλλων προστατευόμενων αρπακτικών αποτελεί ματαιοπονία.
- Πρόσβαση: Η εγκατάσταση του πυρήνα προϋποθέτει θέση με καλή οδική πρόσβαση.
- Διαθεσιμότητα θέσεων: Κατάλληλες θέσεις θεωρούνται επίπεδες επιφάνειες έκτασης 2 περίπου στρεμμάτων με δενδρώδη και θαμνώδη βλάστηση στο 60% της έκτασης και το υπόλοιπο 40% κατάλληλο για ειδική σπορά για θήραμα. Επιθυμητή είναι η ύπαρξη νερού κοντά στο πυρήνα.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Θα κατασκευαστεί κλωβός προσαρμογής που θα καταλαμβάνει συνολική έκταση 2 στρέμματα. Εντός αυτού θα κατασκευαστεί κλειστός κλωβός έκτασης 300m². Ο κλωβός αυτός είναι αρκετός για την διαχείριση 500 περίπου ατόμων φασιανού.

Ο υπό κατασκευή πυρήνας καταλαμβάνει έκταση 2 στρέμματα και έχει περίμετρο 180 m . Η περίφραξή του θα γίνει με γαλβανισμένο συρματοπλέγμα ρομβοειδούς οπής πλευράς 4 cm και θα έχει καθαρό ύψος 2,00 m. Το συνολικό ύψος του συρματοπλέγματος θα είναι 2,5 m εκ των οποίων τα 25 cm θα είναι θαμμένα στο έδαφος, άλλα 25 cm θα έρπουν, τα άλλα 2,00 m θα είναι κατακόρυφα στερεωμένα σε πασσάλους. Στην κορυφή των πασσάλων και στο γυρισμένο προς τα έξω τμήμα τους θα τοποθετηθούν 3 σειρές αγκαθωτό συρματοπλέγμα για την απώθηση αρπακτικών που τυχόν θα σκαρφαλώσουν στο συρματοπλέγμα.

Πάνω σε αυτό το συρματοπλέγμα και στο κάτω μέρος του, από το έδαφος μέχρι ύψους 0,90 m, θα τοποθετηθεί λαμαρίνα ύψους 1,00 m ήτοι 0,10 m μέσα στο έδαφος και το υπόλοιπο τμήμα της μέχρι τα 0,90 m ύψος θα εφάπτεται του

συρματοπλέγματος. Η περίφραξη θα στηρίζεται σε πασσάλους σιδηρογωνίες πλευράς 5 cm ύψους 2,50 m εκ των οποίων τα 0,50 m θα είναι μπηγμένα στο έδαφος και τα 2,00 m υπέργεια. Η απόσταση μεταξύ τους θα είναι 2,5 m και θα προσδένονται μεταξύ τους χιαστί με γαλβανισμένο σύρμα 2 mm. Οι πάσσαλοι που θα χρησιμοποιηθούν θα έχουν συνολικό μήκος 2,80 m. Στο επάνω άκρο των πασσάλων και σε μήκος 30 cm οι πάσσαλοι θα καμπυλωθούν σε γωνία 45° με κατεύθυνση προς τα έξω, για να στερεωθεί το αγκαθωτό συρματοπλέγμα το οποίο θα τοποθετηθεί σε τρεις σειρές με 10 cm απόσταση μεταξύ αυτών. Ανά δύο πασσάλους θα τοποθετηθούν σιδηρογωνίες πλευράς 5 cm ύψους 2,00 m (αντηρίδες) για την ενίσχυση της στήριξης της εξωτερικής περίφραξης

Ο πυρήνας θα διαθέτει θήρα εισόδου συνολικού πλάτους 3 m για οχήματα και επ' αυτής μικρότερη πλάτους 1 m για ανθρώπους, όπως στο επισυναπτόμενο σχέδιο, Στον πυρήνα θα τοποθετηθεί πλαστική υδατοδεξαμενή χωρητικότητας 1000 lit και με πλαστικό σωλήνα PE Φ20 6At θα μεταφέρεται νερό στις ποτίστρες του πυρήνα.

Ο εσωτερικός κλωβός που θα κατασκευαστεί θα έχει διαστάσεις 10x30m² και ύψος από 2,5 έως 3,1 m. Θα καλύπτει επιφάνεια 300m όπως φαίνεται στο επισυναπτόμενο σχέδιο.

Ο σκελετός του κλωβού θα κατασκευαστεί από σιδεροσωλήνες τετράγωνης μορφής πλευράς 10cm που θα μπηχθούν στο έδαφος κατά 0,5m και θα στερεωθούν με άοπλο σκυρόδεμα.

Στην μία μικρή πλευρά του θα κατασκευαστεί είσοδος μήκους 2m και ύψους 2m η οποία θα αποτελείται από 2 εισόδους πλάτους 1m η κάθε μία που θα μπορούν να ανοίγουν χωριστά αλλά και ταυτόχρονα.

Στην οροφή του προς την πίσω πλευρά του σε μήκος 30m και πλάτος 3m θα τοποθετηθεί αυλακωτή λαμαρίνα η οποία θα προεξέχει και 0,94m (0.92m σε κάτοψη) προς τα έξω. Οι λαμαρίνες που θα χρησιμοποιηθούν θα είναι συνολικού μήκους 4m. Για την στήριξη της οροφής θα κατασκευαστεί ξυλότυπος από πριστί ξυλεία. Η οροφή αυτή θα έχει κλίση προς το εξωτερικό μέρος του κλωβού για την απομάκρυνση των όμβριων υδάτων μέσω του λουκιού εκτός του κλωβού. Το

εστεγασμένο αυτό τμήμα θα δημιουργηθεί για την προστασία των πτηνών από δυσμενείς καιρικές συνθήκες. Στην ίδια πλευρά του κλωβού θα τοποθετηθούν 8 ταΐστρες οι οποίες θα τοποθετηθούν έτσι ώστε η πλήρωσή τους με τροφή να γίνεται έξω από τον κλωβό ενώ η λήψη της τροφής θα γίνεται από το εσωτερικό μέρος από τα πτηνά. Το τμήμα της λαμαρίνας στην οροφή που προεξέχει θα προστατεύει τις ταΐστρες από τα κατακρημνίσματα. Επίσης, στη πλευρά της λαμαρίνας, στη προεξοχή της θα κατασκευαστεί λούκι όμβρίων υδάτων.

Το υπόλοιπο τμήμα της οροφής του κλωβού θα καλυφθεί από συρματόπλεγμα εξαγωνικής μορφής διαμέτρου 1,3cm(κοτετσόσυρμα) που θα στηριχθεί σε σιδηρόβέργες ST1 που θα τοποθετηθούν στα ανοίγματα μεταξύ των σιδηροσωλήνων (θα ενώνουν τις κορυφές αυτών). Επιπλέον θα ενισχυθεί στα μικρότερα ανοίγματα με γαλβανισμένο σύρμα 2-3mm.

Οι μικρές πλευρές του κλωβού θα καλυφθούν επίσης από συρματόπλεγμα εξαγωνικής μορφής διαμέτρου 1,3cm(κοτετσόσυρμα) που θα ενισχυθεί στα ανοίγματα με γαλβανισμένο σύρμα 2-3mm.

Στην πίσω μεγάλη πλευρά του κλωβού και σε ύψος 0,5m, θα τοποθετηθεί πλέγμα 1,5x 2,5 cm 1,5mm πάχους. Πάνω σε αυτή τη πλευρά και όπως φαίνεται στα επισυναπτόμενα σχέδια θα κοπούν ανοίγματα 1m μήκος και 0,5m ύψος , που θα αποτελούν τις οπές τοποθέτησης των ταΐστρων. Το πλέγμα θα χρησιμοποιηθεί για το λόγο ότι από μόνο του είναι αρκετά ισχυρό οπότε και μετά το κόψιμο των ανοιγμάτων δεν χρειάζεται περαιτέρω στήριξη.

Τα υπόλοιπα πλευρικά τμήματα του κλωβού θα καλυφθούν με συρματόπλεγμα εξαγωνικής μορφής διαμέτρου 1,3cm(κοτετσός) που θα ενισχυθεί στα ανοίγματα με γαλβανισμένο σύρμα 2-3mm.

Μέσα στον κλωβό θα τοποθετηθούν και δύο ποτίστρες (λεκάνες από λαμαρίνα με φλοτέρ) που θα συνδέονται με λάστιχα με το ντεπόζιτο και θα πληρώνονται συνεχώς αυτόματα.

Όλη η παραπάνω κατασκευή επιτρέπει την παροχή τροφής και νερού στα πτηνά χωρίς αυτά να έρχονται σε επαφή με τον άνθρωπο και περιορίζεται στο ελάχιστο η ανάγκη επισκέψεων.

Μέσα στον κλωβό θα γίνει ξυλοκατασκευή πλάτους 1,5m, μήκους 20m και ύψους 1,5m από πριστή ξυλεία για να κουρνιαίνουν οι φασιανοί.

Τέλος, απαραίτητη προϋπόθεση για τη σωστή προσαρμογή των φασιανών στις φυσικές συνθήκες αποτελεί η διατήρηση της φυσικής βλάστησης εντός του κλωβού και επιπρόσθετα η σπορά των τμημάτων που δεν καλύπτονται από βλάστηση με δημητριακά είδη, αμειψισπορά καλαμπόκι με σιτάρι, βρώμη κ.λ.π., και τριφύλλι. Η σπορά καλαμποκιού είναι απαραίτητη γιατί το ύψος των φυτών προσφέρει την κάλυψη που χρειάζονται οι φασιανοί κατά την ώρα που τρέφονται ώστε να μην κινδυνεύουν από τα αρπακτικά πουλιά.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΤΡΟΠΕΡΔΙΚΑ

Με βάση τα χαρακτηριστικά των Ελληνικών βιοτόπων της Ορεινής Πέρδικας, τόσο των φυσικών όσο και των ανθρωπογενών, καθώς επίσης και την εξέταση των τριών εναλλακτικών λύσεων που εκτέθηκαν προηγούμενα, οδηγούμαστε στην πρόβλεψη ότι είναι εφικτή η πιλοτική εφαρμογή ενός σχεδίου διαχείρισης της ορεινής πέρδικας, μέσω της κυνηγετικής δραστηριότητας, με ζητούμενο την αριστοποίηση των οικολογικών, οικονομικών και κοινωνικών ωφελειών, βασισμένη στις αρχές της αειφορίας των καρπώσεων, της πολλαπλής χρήσης των φυσικών οικοσυστημάτων και της οικονομικότητας (3^η Εναλλακτική λύση).

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Κατά την εφαρμογή σχεδίου διαχείρισης, πρωταρχικός σκοπός πρέπει να είναι η ενημέρωση των Κυνηγετικών Οργανώσεων για το ρόλο που θα πρέπει να παίξουν και το έργο που θα πρέπει να υλοποιήσουν όσον αφορά την εφαρμογή διαχείρισης των πληθυσμών και των βιοτόπων της ορεινής πέρδικας.

Οι στόχοι της διαχείρισης θα πρέπει να υπαγορεύονται από επιστημονικά στοιχεία.

Όλα τα διαχειριστικά μέτρα αλλά και η ετήσια κάρπωση του πληθυσμού με το κυνήγι πρέπει να καθορίζεται με διαχρονικές απογραφές, με τη μέθοδο των διαδρομών, για τον καθορισμό της επιτυχίας της αναπαραγωγής.

Οι καταμετρήσεις θα πραγματοποιούνται από τους επιστημονικούς συνεργάτες των Ομοσπονδιών, χρησιμοποιώντας ως παρατηρητές τους θηροφύλακες.

Κόστος μηδέν, εφόσον το προσωπικό που θα συλλέγει τα στοιχεία υπαίθρου έχει υπαλληλική σχέση με το φορέα υλοποίησης (Ομοσπονδίες).

Ταυτόχρονα, πρέπει να εφαρμόζονται και τα κάτωθι μέτρα:

- **Γενετική ταυτοποίηση της ορεινής πέρδικας**, για τον καθορισμό του γενοτύπου του είδους σε όλη την επικράτεια και τον προσδιορισμό του γενοτύπου των ατόμων προς απελευθέρωση.

- **Δημιουργία εκτροφείων ορεινής πέρδικας**

Μέσω της «μη Δημόσιας Δασοπονίας», μέτρο του 3^{ου} Κ.Π.Σ. που διαχειρίζονται οι Περιφέρειες είναι δυνατή η χρηματοδότηση έργων, όπως το εκτροφείο ορεινής πέρδικας, με ποσοστό επιχορήγησης 75% και ίδια συμμετοχή το υπόλοιπο 25% Ίδρυση και λειτουργία εκτροφείων ορεινής πέρδικας, παραγωγής 15.000 ατόμων ετησίως.

- Συστηματικές απελευθερώσεις σε όλους τους ορεινούς όγκους**

Εφόσον εξασφαλιστούν τα άτομα προς απελευθέρωση από τα εκτροφεία ή το εκτροφείο που θα ιδρύσουν και θα λειτουργούν οι Κυνηγετικές Οργανώσεις και τροποποιηθεί η εγκύκλιος με Αριθμ. Πρωτ. 85782/1209/25-2-2002 (σχετική με τις απελευθερώσεις της ορεινής πέρδικας), θα γίνεται απελευθέρωση με φορητούς κλωβούς κατά τους μήνες Φεβρουάριο έως Μάρτιο, ανάλογα με το υψόμετρο. Σε κάθε πτυσσόμενο κλωβό θα τοποθετούνται 25 ζεύγη περδίκων και θα απελευθερώνονται τμηματικά.

Στόχος: Σε 3 έως 5 χρόνια, ορθολογική απελευθέρωση 500 ατόμων ορεινής πέρδικας.

- **Εντατικοποίηση της φύλαξης** είναι επιβεβλημένη για να αποφευχθούν φαινόμενα λαθροθηρίας και υπερκάρπωσης.
- **Διατήρηση χαμηλής συγκόμμωσης των θαμνώνων** (με τη βόσκηση ή την ελεύθερη καύση ή την απόληψη βιομάζας)

Ο τυπικός βιότοπος της πέρδικας είναι πρόσκοπα οικοσυστήματα με αραιή συγκόμμωση < 50%.

Προτείνεται η διαρκής πίεση προς την πολιτεία με σκοπό την διατήρηση (επιχορήγηση) των παραδοσιακών γεωργικοκτηνοοτροφικών πρακτικών και παρότρυνση των Δήμων της Περιφέρειας για την εγκατάσταση τηλεθέρμανσης με την καύση βιομάζας.

Για τα Ελληνικά κλιματολογικά δεδομένα δεν συνίσταται η λύση της ελεγχόμενης καύσης.

Η χωροκατανομή της βόσκησης θα μπορεί να μας δώσει τα απαιτούμενα αποτελέσματα.

▪ **Πληθυσμιακός έλεγχος των εδαφόβιων αρπακτικών και κυρίως των ικτίδων.**

Σύμφωνα με τη διαθέσιμη Ελληνική και Διεθνή βιβλιογραφία η επίδραση των εδαφόβιων σαρκοφάγων στους φυσικούς και απελευθερωμένους πληθυσμούς είναι ιδιαίτερα υψηλή. Έχει παρατηρηθεί, στα πλαίσια της διδακτορικής διατριβής του Ν. Μάνιου, 76,2% θνησιμότητα στα απελευθερωμένα άτομα από άρπαγες και άλλες αιτίες (αρπακτικά πτηνά 50% και σαρκοφάγα θηλαστικά 37,5%). Επίσης, η καταστροφή των φωλιών αγγίζει το 88% από το πετροκούναβο και τη νυφίτσα!

Γίνεται σαφές ότι ο έλεγχος του πληθυσμού της αλεπούς και των ικτίδων, με επιλεκτικές μεθόδους καθ' όλο το έτος, επιβάλλεται από τους Κυνηγετικούς Συλλόγους με δύο τρόπους:

1. τη χρήση παγίδων κατάλληλων για τον κάθε άρπαγα.
2. την ενεργοποίηση της Αριθμ. Πρωτ. 91044/1358/22-3-2002 εγκυκλίου για «τον έλεγχο του πληθυσμού της αλεπούς και του πετροκούναβου».

▪ **Μίσθωση των εγκαταλελειμμένων αγρών για τη σπορά ψυχανθών.**

Αν προβούμε σε σπορές με σκοπό τη βελτίωση του βιοτόπου και την αύξηση των διαθέσιμων της τροφής, τότε θα πρέπει να προβούμε στην καλλιέργεια μικρών και αρκετών αριθμητικά τμημάτων κατάλληλα χωροκατανεμημένων στο βιότοπο.

▪ **Άρρωση περιοχών στις οποίες υπάρχουν βολβοί, για την εύκολη πρόσληψή τους**

Έχει αποδειχθεί ότι η συμμετοχή των βολβών στο διαιτολόγιο κυρίως των νεαρών ατόμων, κυρίως κατά το φθινόπωρο, ξεπερνά το 50%, με σκοπό αυτά να εξασφαλίσουν τις απαιτήσεις τους σε νερό. Επομένως, στις περιοχές που φύονται οι βολβοί θα πρέπει να προκαλείται ελαφρά άρρωση του εδάφους για την εύκολη λήψη από τις πέρδικες των βολβών αυτών. Σε αντίθετη περίπτωση, λόγω της συμπίεσης του εδάφους, αυτό καθίσταται αδύνατο.

▪ **Στις περιοχές που δεν υπάρχουν βολβοί, εφαρμογή συστήματος ομβροδεξαμενών με μόνιμη παροχή νερού καθ' όλο το έτος.**

Το δίκτυο αυτό των δεξαμενών, που θα παροχετεύουν το αποθηκευμένο νερό σε ειδικές ποτίστρες από τις οποίες θα μπορούν να πίνουν νερό τα μικρά θηραματικά είδη και όχι τα κτηνοτροφικά ζώα, θα πρέπει να συντηρείται και να επεκτείνεται

συνεχώς από τις Κυνηγετικές Οργανώσεις. Παράλληλα, η αξιοποίηση των υπαρχόντων υδάτινων πόρων, κατάλληλα χωροθετημένων, είναι αναγκαία.

Το πλέον βασικό και καθοριστικό για την επιτυχία των δεξαμενών είναι η διασφάλιση της μόνιμης παροχής νερού.

▪ **Απαγόρευση χρήσης αγροχημικών στις ημιορεινές μικροκαλλιέργειες.**

Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την ενημέρωση των μικροκαλλιεργητών για την ζήτηση σήμερα από ένα πολύ ευρύ κοινό βιολογικών προϊόντων. Τα βιολογικά προϊόντα αν και παράγονται σε μικρότερες ποσότητες, εντούτοις αποφέρουν ένα πιο ικανοποιητικό εισόδημα λόγω της μεγαλύτερης τιμής και της ανταπόκρισης που βρίσκουν στην αγορά, κυρίως των μεγάλων αστικών κέντρων.

▪ **Φύτευση των υπαλπικών περιοχών για την παροχή κάλυψης με δασικά είδη όπως κέδρα και ρόμπολα σε συνεργασία με τις Δασικές Αρχές.**

Για την αντιμετώπιση της θνησιμότητας των περδίκων από τα αρπακτικά πουλιά, στα οποία δεν επιτρέπεται από την Εθνική και Κοινοτική νομοθεσία ο έλεγχος του πληθυσμού τους, είναι βασικό στις υπαλπικές περιοχές που στερούνται κάλυψης (υπαλπικά ποολίβαδα) να καταρτιστεί πρόγραμμα δενδροφύτευσης κέδρων ή ρομπόλων σε λόχμες, ώστε να διαμορφωθούν σταδιακά οι απαραίτητες συνθήκες κάλυψης των πουλιών από τους εναέριους άρπαγες.

▪ **Να αναπροσαρμοστεί ο θεσμός των καταφυγίων και των μακροχρόνιων απαγορεύσεων, που ιδρύθηκαν με σκοπό την προστασία την πετροπέρδικας, και να τεθεί σε λειτουργία ένα πιο ευέλικτο σχήμα.**

Το μέτρο αυτό, θα πρέπει να εφαρμοστεί, ισοκατανέμοντας λογικά πάντα, σε όλη την επικράτεια με κοινή πολιτική, ζώνες απαγόρευσης μικρής χρονικής διάρκειας, στις οποίες θα περιλαμβάνονται όσο το δυνατό περισσότεροι τύποι βιοτόπων, με κάθετη ζωνοποίηση του τοπογραφικού ανάγλυφου.

▪ **Οριοθέτηση περιοχών, που θα χρησιμοποιούνται για την εκπαίδευση των κυνηγετικών σκύλων, την περίοδο που δεν επιτρέπεται το κυνήγι. Έτσι στις υπόλοιπες περιοχές, οι πέρδικες θα έχουν την ησυχία που χρειάζονται, για να αναπαραχθούν κανονικά.**

Δημιουργία εκπαιδευτηρίων, με την εισαγωγή θηραμάτων σε περιοχές, κοντά σε αστικά κέντρα, όπου παλαιότερα ενδημούσαν θηραματικοί πληθυσμοί, ενώ τώρα

δεν υπάρχουν. Έτσι, θα αποφύγουμε, όσο είναι δυνατό, την όχληση στους άγριους θηραματικούς πληθυσμούς, κατά την κρίσιμη περίοδο της αναπαραγωγής.

ΜΕΤΡΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΒΙΟΤΟΠΟΥ

Οι επεμβάσεις στο βιότοπο, μπορούν να γίνονται και μέσα και έξω από τα καταφύγια.

- Τροφή

Ειδική σπορά επιφανειών από 0,5 – 1 στρέμμα, με σκοπό τη δημιουργία ενός μωσαϊκού, ώστε να παρέχουμε διαφορετικά είδη τροφής σε πολλά διαφορετικά σημεία. Έτσι, επιτυγχάνεται η σωστή χωροταξική κατανομή της τροφής, και δεν δημιουργούμε συγκεντρώσεις των κοπαδιών σε μερικά σημεία, με αποτέλεσμα να γίνονται ευάλωτα σε αρπακτικά και λαθροθήρες.

Οι σπορές πρέπει να γίνονται σε επίπεδα σημεία, είτε σε παλιά χωράφια, όπου υπάρχει διαθέσιμο χώμα για να φυτρώσουν οι σπόροι. Οι θέσεις αυτές πρέπει να είναι λίγο πιο κάτω από την κορυφή της πλαγιάς και μέχρι την μέση το πολύ (όχι στους πρόποδες), ώστε να δίνεται ευκαιρία στις πέρδικες να διαφεύγουν πετώντας προς τα κάτω σε περίπτωση κινδύνου.

Οι παρούσες θέσεις των κοπαδιών θα είναι ο οδηγός για το που θα σπείρουμε. Για κάθε κοπάδι χρειάζονται καλλιέργειες σε τουλάχιστον τέσσερα διαφορετικά σημεία ακτινωτά και κατά διαστήματα, μέχρι 1500 μ από την θέση του κοπαδιού. Αν είναι γνωστές μετακινήσεις των κοπαδιών σε χαμηλότερα υψόμετρα το χειμώνα, τότε ίσως χρειάζεται και κάποια ζώνη ειδικών σπορών σε χαμηλότερο υψόμετρο.

Το ανώτατο καλλιεργήσιμο υψόμετρο μας το υποδεικνύουν συνήθως οι θέσεις των παλιών βαθμιδωτών χωραφιών, όπου υπήρχαν τέτοια.

Οι καλλιέργειες, όσο είναι δυνατόν, πρέπει να γίνονται σε μέρη που δεν υπάρχει εύκολη προσπέλαση με αυτοκίνητο, κάπως μακριά από τους δασικούς δρόμους κλπ.

Όσο είναι δυνατόν, οι σπορές πρέπει να είναι σε εγκάρσιες γραμμές (κάθετα) προς την πλαγιά, ώστε να καλύπτουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερο υψομετρικό φάσμα.

Δεν πρέπει να πέσουμε στην παγίδα και να σκεφτούμε ότι αν σπείρουμε σε άλλα μέρη, ιδίως εκείνα που βολεύουν εμάς για κυνήγι, θα δελεάσουμε τις πέρδικές να μετακινηθούν προς τα εκεί. Το μόνο που θα καταφέρουμε, είναι ίσως να τις αναγκάσουμε να μετακινηθούν σε μεγαλύτερη απόσταση για τροφή, κάνοντας τις έτσι πιο ευάλωτες στα αρπακτικά. Οι πέρδικες καταλαμβάνουν μια ορισμένη περιοχή διότι εκεί μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους καλύτερα, δηλαδή η περιοχή τους έχει μέρος για κάλυψη, τροφή, ξεκούραση, κούρνιασμα κλπ.

- Ποτίστρες

Το νερό είναι απαραίτητο για τις πέρδικες, ιδίως κατά την περίοδο του καλοκαιριού.

Μακριά από κτηνοτροφικές ποτίστρες ζώων. Οι πέρδικες με μικρά που δεν πετούν ακόμα, συνήθως τις αποφεύγουν από φόβο ποδοπατήματος των νεοσσών από τα ζώα.

Οι τεχνητές ποτίστρες πρέπει να έχουν ακτίνα εμβέλειας 500 – 1600 μ. Καλός κανόνας είναι μια ποτίστρα ανά 1000 περίπου στρέμματα.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΔΙΝΗ ΠΕΡΔΙΚΑ

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η πεδινή πέρδικα είναι κυρίως τα παρακάτω:

Η έλλειψη κάλυψης κυρίως κατά την διάρκεια του χειμώνα, και γενικότερα κατά την μη αναπαραγωγική περίοδο. Από τη στιγμή του θερισμού των σιτηρών ή συγκομιδής άλλων γεωργικών καλλιεργειών, χάνεται σχεδόν τελείως η κάλυψη. Μετά τον θερισμό των σιτηρών, η καλαμιά προσφέρει την απαιτούμενη κάλυψη. Με το κάψιμο όμως των καλαμιών, και μάλιστα με τον ανεξέλεγκτο τρόπο που γίνεται παρά τις διατάξεις του νόμου, καίγεται μαζί και η ελάχιστη φυσική βλάστηση που απομένει στις άκρες των χωραφιών. Η προσκόλληση των κοπαδιών στις ελάχιστες θέσεις τα κάνει ευάλωτα στα διάφορα αρπακτικά. Μια μελέτη στη περιοχή Θεσσαλονίκης έδειξε ότι οι απώλειες των περδικών τον χειμώνα έφθαναν το 49.6 – 57.5 % του πληθυσμού.

Αξίζει να σημειωθεί ότι λόγω της εντατικής γεωργίας, δεν έχουν μείνει μεγάλα κομμάτια γης με φυσική βλάστηση, που χρησιμεύουν κυρίως για προστασία από εχθρούς. Αντίθετα οι λίγοι θάμνοι ή κάποια χέρσα σημεία που απομένουν, χρησιμεύουν για κάλυψη από τις καιρικές συνθήκες.

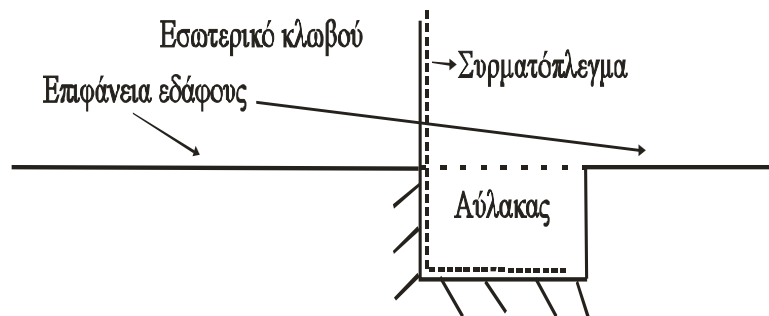
Τα φυτοφάρμακα, ιδίως στις αρδευόμενες καλλιέργειες, στερούν από τα μικρά περδικόπουλα την κυριότερη πηγή τροφής τα διάφορα εδαφόβια έντομα. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην πεδινή πέρδικα οι νεοσσοί εξαρτώνται τις δύο πρώτες εβδομάδες από τα έντομα, και μετά από την περίοδο αυτή μπορούν να φάνε φυτική τροφή. Αντίθετα στην πετροπέρδικα και την νησιωτική τα περδικόπουλα εξαρτώνται μόνο μια εβδομάδα από τα έντομα.

ΜΕΤΡΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΒΙΟΤΟΠΟΥ

Όλα τα μέτρα που αναφέρονται στην ενότητα βελτίωση πεδινών βιότοπων δίνοντας και σε αυτό το σημείο μεγάλη έμφαση στην καταπολέμηση των αρπάγων.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΕΡΔΙΚΑ ΤΣΟΥΚΑΡ

- ✓ Η απελευθέρωση ατόμων τεχνητής αναπαραγωγής απαιτεί έλεγχο και διασφάλιση του γενετικού υλικού ώστε να μειώνονται οι κίνδυνοι γενετικής μόλυνσης και υποβάθμισης. Τα πουλιά να προμηθεύονται σε ηλικία 1,5 με 2 μηνών το πολύ και να τοποθετούνται σε κλωβούς προσαρμογής με μέγιστη πυκνότητα 10 – 15 ανά τμ (και αυτή η πυκνότητα είναι μεγάλη) .
- ✓ Οι κλωβοί προσαρμογής πρέπει να βρίσκονται σε επαφή με τον βιότοπο και να μην έρχονται τα πουλιά σε επαφή με ανθρωπογενείς δράσεις τόσο οπτικά όσο και ηχητικά (όσο αυτό είναι δυνατόν). Ο κλωβός καλό είναι να περιλαμβάνει φυσική βλάστηση μικρού ύψους όμως ώστε να είναι εύκολος ο εντοπισμός άρρωστων και νεκρών ζώων. Η συνήθης διαμόρφωση του εδάφους δεν είναι απαραίτητη παρά μόνο η διαμόρφωση ενός αύλακα περιμετρικά πλάτους 60 εκ και βάθους 50 εκ που μέσα θα τοποθετείται συρματόπλεγμα ψιλό ανοξείδωτο που θα σχηματίζει γωνία ανάποδου Γ και το ένα μέρος θα τοποθετείτε εντός του αύλακα με κατεύθυνση προς τα έξω και αυτό κατόπιν θα καλύπτεται με χώμα.

- ✓ Οι κλωβοί προσαρμογής πρέπει να έχουν ελάχιστο μήκος 15 μέτρα πλάτος 5 μέτρα και ύψους 1.5 με 2 μ . Τα στηρίγματα μπορούν να είναι μεταλλικά σχήματος Π αγκυρωμένα με έμπηξη στο έδαφος και δεμένα μεταξύ τους με συρματόσχοινο στις άνω γωνίες των Π που στην συνέχεια και αυτό είναι αγκυρωμένο στο έδαφος. Το προστατευτικό δίχτυ είναι στερεωμένο εσωτερικά των Π και χαμηλά προς το έδαφος στερεωμένο καλά στο συρματόπλεγμα. Οι περισσότεροι Κυν. Σύλ. έχουν μεγάλη εμπειρία στην

κατασκευή κλωβών προσαρμογής και η εμπειρία αυτή πρέπει να ληφθεί υπόψη παρόλα αυτά είναι ανάγκη να αλλάζουν θέση ανά 3 ή 4 χρόνια και ελαφρές κατασκευές όπως αυτή το εξασφαλίζουν. Οι εργασίες που απαιτούνται πουλιά κατά την παραμονή τους στον κλωβό καλό είναι να γίνονται βράδυ με αργές κινήσεις. Η τροφοδοσία σε νερό και τροφές να γίνεται με αυτόματο τρόπο. Η απομάκρυνση των τυχόν νεκρών ζώων πρέπει να γίνεται καθημερινά. Εντός του κλωβού τοποθετούνται μικρές ξύλινες κατασκευές που παρέχουν κάλυψη στα πουλιά αυτές είναι της τάξης του ½ τμ και αρκετές ώστε να καλύπτουν το 1/6 της συνολικής επιφάνειας του κλωβού.

- ✓ Οι σπορές μικρών εκτάσεων 200 με 1000 τμ διάσπαρτα εντός του βιοτόπου. Είναι απαραίτητο να γίνεται επιλογή των φυτών προς καλλιέργεια ώστε και να παρέχουν τροφή υψηλής θρεπτικής αξίας και να μην δημιουργούν προβλήματα ανταγωνισμού με την φυσική βλάστηση. Επιθυμητή είναι η μίξη ειδών και επίσης η σε ένα ποσοστό συμμετοχή και ψυχανθών που και το έδαφος βελτιώνουν και παρέχουν τροφή μεγαλύτερης πρωτεϊνικής αξίας. Οι σπορές αυτές είναι απαραίτητο να περιφράσσονται με τέτοιο τρόπο ώστε να εμποδίζουν την είσοδο των κτηνοτροφικών ζώων ενώ ταυτόχρονα να διευκολύνουν την είσοδο των θηραμάτων. Προτείνεται η περίφραξη να πραγματοποιείται με πλέγματα ύψους 1.5 μ και τετραγωνικής οπής 15X15 τουλάχιστον
- ✓ Δημιουργία ποτίστρων μικρών που θα κατασκευαστούν έτσι που να είναι προφυλαγμένες από την πρόσβαση των κτηνοτροφικών ζώων. (μικρή περίφραξη γύρω τους με πλέγμα αντίστοιχο αυτού των περιφράξεων των σπορών, αρκεί) το νερό θα προέρχεται από καλλιέργεια μικρών πηγών όπου υπάρχουν ή θα πρέπει να κατασκευαστούν μικρές ομβροδεξαμενές που θα συλλέγουν το νερό των βροχών σε κλειστούς προστατευμένους χώρους. Οι ανοιχτές δεξαμενές πρέπει να αποφεύγονται αφού λειτουργούν ως παγίδες για τα θηράματα και εστίες μόλυνσης.
- ✓ Τα προς εμπλουτισμό θηράματα θα πρέπει να απελευθερώνονται κοντά σε σημεία που έχει προηγηθεί έλεγχος των αρπάγων και έχει εξασφαλισθεί η ύπαρξη νερού και τροφής. Να απελευθερώνονται σε μικρές ομάδες, το πολύ 30 - 40 άτομα (αυτό κατά περίπτωση μπορεί να αλλάξει) με αναλογία

αρσενικών θηλυκών 1:1. Η απελευθέρωση πρέπει να γίνεται νωρίς το Ιανουάριο και εν πάση περίπτωση προτού τα πουλιά αρχίσουν να δημιουργούν ζεύγη. Η θέση απελευθέρωσης πρέπει να έχει προετοιμασθεί και να παρέχει στα πουλιά μια μικρή κάλυψη. Για τον λόγο αυτό θα υπάρχουν τοποθετημένες μικρές ξύλινες κατασκευές. Ο τρόπος απελευθέρωσης είναι κοινός για πουλιά τεχνητής και φυσικής αναπαραγωγής, ενώ για τα πουλιά από ζώγηση καλό είναι να εστιάζουμε στον μικρό χρόνο που τα διατηρούμε περιορισμένα.

- ✓ Έλεγχος των αρπάγων.

ΜΕΤΡΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΒΙΟΤΟΠΩΝ

Τα μέτρα βελτίωσης των βιοτόπων της νησιωτικής πέρδικας είναι όμοια με αυτά της πετροπέρδικας. Πρέπει να λάβουμε όμως υπόψη μας ότι στο συγκεκριμένο είδος μεγάλη είναι η σημασία του νερού κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Εξαιτίας της παρατεταμένης ξηροθερμικής περιόδου και των υψηλών θερμοκρασιών παρουσιάζεται υψηλή θνησιμότητα στους νεοσσούς ή έχουμε μεγάλες απώλειες λόγω της συγκέντρωσης των κοπαδιών μιας περιοχής γύρω από τις ελάχιστες θέσεις όπου υπάρχει διαθέσιμο νερό από ασθένειες, αρπακτικά, παράσιτα και λαθροθήρες. Η τοποθέτηση ποτίστρων έχει μεγάλη σημασία και για να έχουμε καλύτερα αποτελέσματα πρέπει να είναι χωροκατανεμημένες ομοιόμορφα σε ίσες αποστάσεις στο βιότοπο που δεν ξεπερνούν τα 1500 μ και να ανεφοδιάζονται επιμελώς τουλάχιστον κατά την ξηροθερμική περίοδο.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΑΓΟ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Στην Ελλάδα, εκτός από μεμονωμένες προσπάθειες βελτίωσης των ενδιαιτημάτων του λαγού και απελευθερώσεις ατόμων λαγού που γίνονται από Κυνηγετικούς Συλλόγους, δεν υπάρχει ολοκληρωμένο πρόγραμμα προστασίας του λαγού και γενικότερα των θηραμάτων, εκτός από τη δράση της Ομοσπονδιακής Θηροφυλακής. Η Θηροφυλακή κάνει προσπάθειες ελέγχου λαθροθήρας σε απαγορευμένες περιοχές, αλλά και κατά τις νυχτερινές ώρες. Τα αποτελέσματα είναι ενθαρρυντικά αλλά απαιτείται καλύτερη οργάνωση από την πλευρά των Κυνηγετικών Ομοσπονδιών.

ΜΕΤΡΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΒΙΟΤΟΠΟΥ

Για το είδος αυτό βοηθούν όλα τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα ανωτέρω κεφάλαια που αφορούν φυτοκομικά έργα που αφορούν στην παροχή τροφής και κάλυψης, αλλά και την παροχή νερού ανάλογα με τον βιότοπο.

Ο έλεγχος των αρπάγων όσον αφορά αυτό το είδος είναι εξαιρετικά σημαντικός και η σπουδαιότητα του σε ορισμένες περιοχές ξεπερνάει όλα τα υπόλοιπα μέτρα αφού αρκεί από μόνο του για να έχουμε θεαματικά αποτελέσματα.

ΑΓΡΙΟΧΟΙΡΟΣ

Πρόταση

Να εφαρμοστεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης του αγριόχοιρου που θα λαμβάνει υπόψη του τον παραδοσιακό τρόπο άσκησης του κυνηγίου του, το ποσοστό συμμετοχής και προτίμησης των Ελλήνων κυνηγών στο κυνήγι του αγριόχοιρου, την βιολογική συμπεριφορά του είδους, την αειφορία στην κυνηγετική κάρπωση και τέλος τους ανθρωπογενείς και περιβαλλοντικούς περιοριστικούς παράγοντες. Η πρόταση αυτή αξιολογεί τα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά στοιχεία της περιοχής και προβλέπει συγκεκριμένα μέτρα βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης του είδους με στόχο τη διατήρηση και βελτίωση του ενεργειακού ισοζυγίου του θηράματος και την αειφορία στην κυνηγετική κάρπωση. Στόχος της διαχείρισης είναι η διατήρηση του αγριόχοιρου σε επίπεδα τέτοια ώστε να παράγεται θηραματικό πλεόνασμα στο διηνεκές εξασφαλίζοντας μέσα από την κυνηγετική δραστηριότητα σοβαρά οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη στην ορεινή ύπαιθρο της χώρας μας.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΑΓΡΙΟΧΟΙΡΟ

Ζητούμενο για κάθε θήραμα ενδημικό ή μη είναι η βελτιστοποίηση των συνθηκών διαβίωσης με θετική επίδραση στην βιοποικιλότητα του οικοσυστήματος. Το κυνήγι ως παραδοσιακή δραστηριότητα που ασκείται εκτατικά στην Ελληνική ύπαιθρο προσφέροντας στιγμές συγκίνησης, εμπειρίες, εμπλουτισμό γνώσεων και επιστροφή στις παραδόσεις και τα έθιμα του τόπου μας, θα πρέπει να λειτουργεί μέσα από την εφαρμογή των αρχών της δασοπονίας προβλέποντας αειφορία στην κάρπωση, βασισμένη σε μέτρα στήριξης του συγκεκριμένου ενδημικού θηράματος. Για την διαχείριση του ευρωπαϊκού αγριόχοιρου στον Ελλαδικό χώρο προτείνεται η εφαρμογή της πρότασης η οποία μπορεί να υλοποιηθεί με τη λήψη κυρίως διοικητικών μέτρων και ελαχίστων τεχνικών παρεμβάσεων, βασισμένη και σ' αυτό το είδος σε δύο άξονες. Ο πρώτος αφορά όλα τα διαχειριστικά μέτρα που στοχεύουν στη ρύθμιση των πληθυσμών και ο δεύτερος τα μέτρα που στοχεύουν στην παρακολούθηση των πληθυσμών, όπως αναλύονται παρακάτω:

Διοικητικά μέσα (θεσμικό πλαίσιο)

1^{ος} άξονας → Ρύθμιση των πληθυσμών

Διαχειριστικά μέτρα:

- Βραχυπρόθεσμα:
- Ενημέρωση κυνηγετικών οργανώσεων
 - Εκπαίδευση θηροφυλάκων
 - Επιλεκτικό κυνήγι: Απαγόρευση της θήρευσης των θηλυκών ζώων που έχουν καθαρό βάρος μεγαλύτερο από 40 kg καθώς επίσης και όλων των νεαρών ζώων που φέρουν στο σώμα τους τις χαρακτηριστικές επιμήκεις ραβδώσεις.
 - Απαγόρευση της ελεύθερης βοσκής οικόσιτων και ημιάιμων αγριόχοιρων για την αποφυγή της γενετικής μόλυνσης που συντελείται μέχρι σήμερα στους πληθυσμούς του αγριόχοιρου.
 - Αστυνόμευση της λαθροθήρας.

- Μεσοπρόθεσμα:
- Απαγόρευση της θήρας του είδους με πυρομαχικά άλλου τύπου πλην του μονόβολου όσον αφορά στα λειόκανα όπλα και απελευθέρωση της χρήσης του ραβδωτού τυφεκίου. Το μέτρο αυτό θα ανεβάσει την ποιότητα του κυνηγιού και θα συμβάλει στην αποφυγή άσκοπων τραυματισμών των θηραμάτων.
 - Οργάνωση δικτύου απαγορευμένων στο κυνήγι περιοχών έκτασης 1500 – 3000 Ha με ΔΑΔ
 - Συνεργασία με ιδιοκτήτες γης για να εφαρμοστούν αμοιβαία δεκτές πρακτικές, στα πλαίσια προγραμμάτων μείωσης των ζημιών στις καλλιέργειες και αποζημίωσης των αγροτών από ενδεχόμενες ζημιές σ' αυτές.

2^{ος} άξονας → Παρακολούθηση των πληθυσμών

Διαχειριστικά μέτρα:

- Μεσοπρόθεσμα:
- Καταγραφή κυνηγετικής κάρπωσης με το Δελτίο ελέγχου θηροφύλακα με επιπλέον στοιχεία για τα θηρευθέντα ζώα όπως: φύλο, ηλικία, βάρος.
 - Περιοδικοί έλεγχοι στην υγεία των θηρευομένων ζώων και συνεργασία με τις κτηνιατρικές υπηρεσίες για την προστασία της δημόσιας υγείας.

Η παρακολούθηση των πληθυσμών που θα γίνεται ετησίως και δειγματοληπτικά θα οδηγεί σε ρύθμιση της κυνηγετικής κάρπωσης (ποσοτικά και ποιοτικά) μέσα από προτάσεις των κυνηγετικών οργανώσεων και ακολούθως αποφάσεις ρύθμισης της θήρας από την πολιτεία που μπορεί να είναι σε επίπεδο εθνικό ή ακόμη και περιφέρειας.

Επίσης θα πρέπει να εκπονηθούν ερευνητικά προγράμματα που αφορούν το είδος και ενδεικτικά αναφέρονται τα παρακάτω:

- Αναγνώριση – χαρτογράφηση των περιοχών εξάπλωσης του αγριόχοιρου.
- Καταγραφή της πληθυσμιακής του κατάστασης και αξιολόγηση του αναπαραγωγικού δυναμικού και των περιβαλλοντικών παραμέτρων που το επηρεάζουν.
- Κωδικοποίηση δεικτών θηραματικής αφθονίας για την αποτελεσματικότερη παρακολούθηση των πληθυσμών του.

Τεχνικά μέσα

Φιλοθηραματικό έργο πολιτείας

- Εναρμονισμός της διατήρησης και της προστασίας του είδους και των ενδιαιτημάτων του με την πρακτική της διαχείρισης των δασικών οικοσυστημάτων από την Δασική υπηρεσία (μέθοδοι και χρόνος δασικών εργασιών, εμπλουτισμοί δασών με σπωροφόρα δένδρα, κ.α.).

Φιλοθηραματικό έργο κυνηγετικών οργανώσεων

- Απελευθερώσεις εκτρεφόμενων ζώων όπου και όταν απαιτείται με την πιστοποίηση της καθαροαιμίας τους (γενετικής ταυτότητας) από αρμόδιο φορέα.
- Βελτιώσεις των ενδιαιτημάτων κυρίως με στόχο την αποφυγή ζημιών στις αγροτικές καλλιέργειες.
-

ΜΕΤΡΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΒΙΟΤΟΠΟΥ

Τα έργα που βελτιώνουν τον βιότοπο του αγριόχοιρου όσον αφορά την τροφή είναι αυτά που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 'Βελτίωση δασικών βιοτόπων. Επιπλέον χρειάζεται η κατασκευή λασπολούτρων που είναι απαραίτητα για την επιβίωση του.

Ένα λασπόλουτρο, η λεγόμενη «λούτσα», κατασκευάζεται διανοίγοντας ένα όρυγμα βάθους 40 εκατοστών και εμβαδού 3 – 5 τετραγωνικών μέτρων. Το όρυγμα πρέπει να γίνει σε μισγαγγεία, δηλαδή σε περιοχή χαμηλή όπου στραγγίζουν τα νερά όλης της γύρω περιοχής, ώστε να λειτουργεί ως ομβροσυλλέκτης. Πρέπει επίσης το έδαφος να είναι απαραίτητα αργιλικό (κοκκινόχωμα) για να κρατάει νερό. Αν στην περιοχή το έδαφος δεν είναι αργιλικό, πρέπει να τοποθετήσουμε κάτω χονδρό πλαστικό φύλλο και να διαστρώσουμε πάνω από 30 εκατοστά χώμα, για να μην τρυπήσει από τα πόδια των ζώων. Στην άκρη της λούτσας καλό είναι να φυτέψουμε καλάμια.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΦΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ ΓΙΑ ΣΠΟΡΕΣ
- ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΥΤΩΝ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΦΥΤΕΥΤΟΥΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΔΑΦΟΣ
- ΜΕΤΡΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΒΙΟΤΟΠΩΝ ΚΑΤΑ ΘΗΡΑΜΑ ΚΑΙ ΒΙΟΤΟΠΟ
- ΠΟΤΙΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Α-Α₁
- ΠΟΤΙΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Β
- ΠΟΤΙΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Γ
- ΠΟΤΙΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Δ
- ΠΟΤΙΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Ε
- ΚΑΤΟΨΗ ΥΔΡΟΜΑΣΤΕΥΣΗΣ
- ΠΡΟΦΙΛ ΥΔΡΟΜΑΣΤΕΥΣΗΣ
- ΤΑΙΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Α
- ΤΑΙΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Β

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΦΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ ΓΙΑ ΣΠΟΡΕΣ

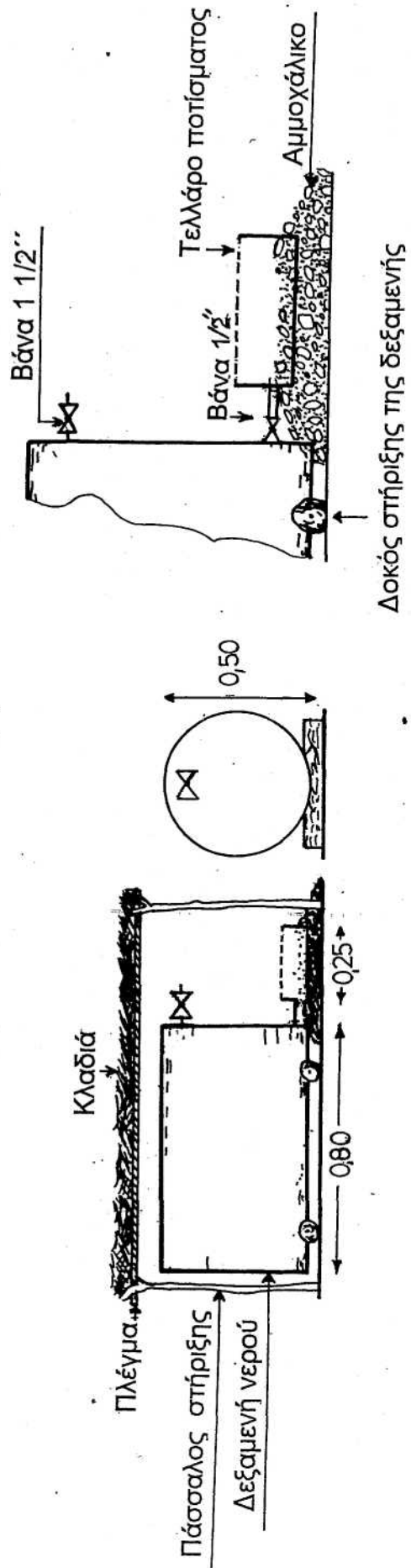
ΕΙΔΟΣ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΟΙΚΙΛΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΣΠΟΡΟΥ KG/ΣΤΡ	ΒΑΘΟΣ ΣΠΟΡΑΣ	ΕΔΑΦΗ	ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΥΓΡΑΣΙΑΣ	PH	ΜΙΓΜΑΤΑ ΜΕ ΆΛΛΑ ΕΙΔΗ KG/ΣΤΡ	ΕΠΟΧΗ ΣΠΟΡΑΣ	ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΘΕΡΜ/ΣΙΑ ΒΛΑΣΤΗΣΗΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΒΡΩΜΗ	ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ ΒΕΡΜΙΟ	10 Kgr	1.5-2cm	καλά αποστραγγιζόμενα	ΜΙΚΡΗ	6-7	βρώμη 5 kgr + λαθούρι 6 kgr ή μπιζέλι 10 kg	Νωρίς το Φθινόπωρο	1- 2 °c	Δίνει χλωρή τροφή τον χειμώνα. Αντέχει στους παγετούς της Άνοιξης.
ΚΡΙΘΑΡΙ	ΑΤΤΙΚΗ ΕΛΛΑΣΣΟΝΑ	8-12 Kgr	1.5-2cm	πηλώδη αποστραγγιζόμενα	ΜΙΚΡΗ	7-8	κριθάρι 0.4-0.5 kgr + κεχρί 0.4 kgr + καλαμπόκι 1.5 -2 kgr	Φθινόπωρο	1- 2 °c	Εξαιρετική πηγή τροφής.
ΣΙΚΑΛΗ		3-12 Kgr	1.5-2cm	φτωχά αμμώδη εκπληθύντα (ορεινά)	ΜΕΤΡΙΑ	>5.5	σίκαλη 5 kgr + λαθούρι 5 kgr ή μπιζέλι 10 kgr	Οκτώβριο Νοέμβριο Φεβρουάριο		Δίνει καλή κάλυψη για φωλεοποίηση. Πολύ καλή αντοχή στην ξηρασία. Πολύ καλή αντοχή στην οξύτητα Μπορεί να ωριμάσει και μετά από μια πρώτη βόσκηση.
ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ	20 ΊΣ 70 ΊΣ	2.5-3 Kgr	4 -5cm	γόνιμα, πηλώδη, υλιοπηλώδη με οργανική ουσία	ΜΕΓΑΛΗ	6.5	καλαμπόκι 1.5 -2 kgr + κεχρί 0.4 – 0.5 kgr + κριθάρι 0.4 – 0.5 kgr	Άνοιξη		Καλύτερα να χρησιμοποιείται σε μίγματα.
ΚΕΧΡΙ	ΤΩΝ ΠΟΥΛΙΩΝ	2,5 -3 Kgr	2-4 cm	όλα τα εδάφη εκτός από τα πολύ βαριά	ΜΙΚΡΗ	6	καλαμπόκι 1.5 -2 kgr + κεχρί 0.4 – 0.5 kgr + κριθάρι 0.4 – 0.5 kgr	Μάιος	8-10°c	Εξαιρετική πηγή τροφής. Απαιτεί μεγάλη ηλιοφάνεια. Μεγάλη αντοχή στην ξηρασία.
ΣΟΡΓΟΣ	ΚΑΡΠΟΔΟΤΙΚΗ	2 Kgr	3-4 cm	οποιοδήποτε έδαφος	ΜΙΚΡΗ		σόργος 1 kgr + κεχρί 0.4 – 0.5 kgr + κριθάρι 0.4 – 0.5 kgr	Δύο εβδομάδες μετά το καλαμπόκι	10°c	Σε φτωχά εδάφη αποδίδει καλύτερα από το καλαμπόκι.
ΡΕΒΥΘΙ	ΠΤΟΛΕΜΑΙΔΑΣ Μ – 10544 ΓΡΑΒΙΑ ΘΗΒΑ	7 Kgr	2 cm	έχει μικρές απαιτήσεις	ΜΙΚΡΗ		ρεβύθι 5 kgr + μπιζέλι 5 kgr	Φθινόπωρο Ή Άνοιξη		Εξαιρετική πηγή τροφής. Προσελκύει πλήθος εντομοπανίδας.
ΚΟΥΚΙ	ΝΤΟΠΙΑ VESUVIO KU- 128 ΤΑΝΑΓΡΑ	9 Kgr	3 cm	πηλώδη καλά στραγγιζόμενα	ΜΕΤΡΙΑ	6	κουκιά 6-8 kgr + βρώμη 5 kgr	Φθινόπωρο	3-4°c	Έλκει την εντομοπανίδα η οποία αποτελεί εξαιρετική τροφή για τους νεοσσούς.
ΜΠΙΖΕΛΙ	ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟ ΔΩΔΩΝΗ (Μ-10) ΟΛΥΜΠΟΣ (Κ- 129)	14 Kgr	3 cm	αργιλοπηλώδη με αρκετό ασβέστιο	ΜΕΓΑΛΗ	6-8	μπιζέλι 10 kgr + βρώμη 5 kgr	Οκτώβριο Νοέμβριο	1-2°c	Έχει σημασία για τις ορεινές περιοχές . Άριστη χλωρή τροφή.
ΦΑΣΟΛΙ	ΠΑΠΟΥΔΑ Αριδαίας ΚΑΡΑΤΣΟΒΑΣ ΡΑΨΑΝΗΣ	4-5 Kgr	2-7 cm	ελαφριά με μέση σύσταση	ΜΕΓΑΛΗ	6	μαζί με καλαμπόκι	Μέσα Απριλίου	13°c	Άριστος συνδυασμός με καλαμπόκι.
ΤΡΙΦΥΛΛΙ ΡΟΔΙΝΟ	ΝΕΣΣΟΡΑΣ ΑΡΝΗ	3,5-4 Kgr	0,5 cm	ποικίλα εδάφη καλά στραγγιζόμενα	ΑΡΚΕΤΗ	5-7	μαζί με άλλα τριφύλλια ή με καλαμπόκι τριφύλλι 1 kgr + λαθούρι 7 kgr		7°c	Δίνει άριστη κάλυψη για φωλεοποίηση. Φιλοξενεί πλούσια εντομοπανίδα ή οποία αποτελεί πλούσια τροφή για τους νεοσσούς.
ΤΡΙΦΥΛΛΙ ΕΡΙΠΟΝ		3,5-4 Kgr	0,5 cm	ποικίλα εδάφη κυρίως σε βαθιά στραγγιζόμενα	ΑΡΚΕΤΗ	5-7	μαζί με άλλα τριφύλλια	Φθινόπωρο Άνοιξη	7°c	
ΤΡΙΦΥΛΛΙ ΑΛΕΞΑΝ.	ΚΑΣΤΑΛΙΑ ΛΗΤΩ ΠΗΝΕΙΟΣ	3 Kgr	0,5 cm	ποικίλα εδάφη καλά στραγγιζόμενα	ΑΡΚΕΤΗ		μαζί με άλλα τριφύλλια	Νωρίς το Φθινόπωρο Ή Άνοιξη	7°c	
ΤΡΙΦΥΛΛΙ Subterraneum		4 Kgr	0,5 cm	ποικίλα εδάφη καλά στραγγιζόμενα	ΑΡΚΕΤΗ (600mm) βροχή	5-6	τριφύλλι 2 kgr δακτυλίσ 0.5 kgr		7°c	Μετά την γονιμοποίηση το φυτό τοποθετεί μόνο του τους σπόρους μέσα στο έδαφος.

ΜΗΛΙΚΗ	ΥΠΑΘΗ ΥΛΙΚΗ	2 Kgr	0,5-1 cm	βαθιά μέσης σύστασης στραγγιζόμενα	ΜΕΓΑΛΗ	≈7	μηδική 1 kgr + δακτυλίσ 0,5 kgr ή κριθάρι 0,5 kgr ή κεχρί 0,5 kgr	Άνοιξη	5-6°c	
ΠΑΤΑΤΑ	SRUNTA SAHEL	150 Kgr	5-10 cm	ελαφριά και βαθιά, να στραγγίζονται και να αερίζονται	ΜΕΓΑΛΗ	5.5		Φεβρουάριο Μάρτιο	5-10°c	Άριστη τροφή για τους αγριόχοιρους Μεγάλες θερμοκρασίες δεν ευνοούν την δημιουργία κονδύλων. Δεν αντέχει στους παγετούς.
ΓΛΥΚΟΠΑΤΑΤΑ		150 Kgr	5-10 cm	ελαφριά και βαθιά, να στραγγίζονται και να αερίζονται				Μάρτιο		Άριστη τροφή για τους αγριόχοιρους Αντοχή στη σήψη Αντοχή στις χαμηλές θερμοκρασίες.
ΛΑΧΑΝΟ		0,2 Kgr	0,5 cm	πηλοαμμώδη	ΜΕΤΡΙΑ		λάχανο 0,1 kgr + παντζάρι 0,2 kgr	Σεπτέμβριο Μάιο-Ιούνιο		Ανθεκτικό στο κρύο χλωρή τροφή για το χειμώνα
ΚΑΡΟΤΟ		0,5 Kgr	0,5 cm	βαθιά πηλοαμμώδη	ΜΕΤΡΙΑ	6-7		Μάιο-Ιούνιο		
ΡΕΠΑΝΙ		0,5 Kgr	0,5 cm	χωρίς ιδιαίτερες απαιτήσεις	ΑΡΚΕΤΗ		ρεπάνι 0,6 kgr + παντζάρι 0,2 kgr	Ιούνιο Σεπτέμβριο		
ΗΛΙΑΝΘΟΣ		1 Kgr	1 cm	αμμώδη	ΜΕΤΡΙΑ		ηλίανθος 0,5 kgr + βρώμη 0,4 kgr ή κριθάρι 0,4 kgr	Μάρτιο	8-10°c	Έχει μεγάλες απαιτήσεις σε λίπανση
ΣΟΥΣΑΜΙ	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ	1-2 Kgr	0,5 cm	αμμοπηλώδεις	ΜΙΚΡΗ					
ΔΑΚΤΥΛΙΣ	ΠΕΡΡΑΙΒΙΑ	1-2 Kgr	0,5 cm	δεν έχει ειδικές απαιτήσεις	ΜΙΚΡΗ	6-7	δακτυλίσ 0,5 kgr + μηδική 1 kgr ή τριφύλλι 1 kgr	Άνοιξη		Δίνει κάλυψη για αναπαραγωγή

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΦΥΤΩΝ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΦΥΤΕΥΤΟΥΝ
ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΛΑΦΟΣ**

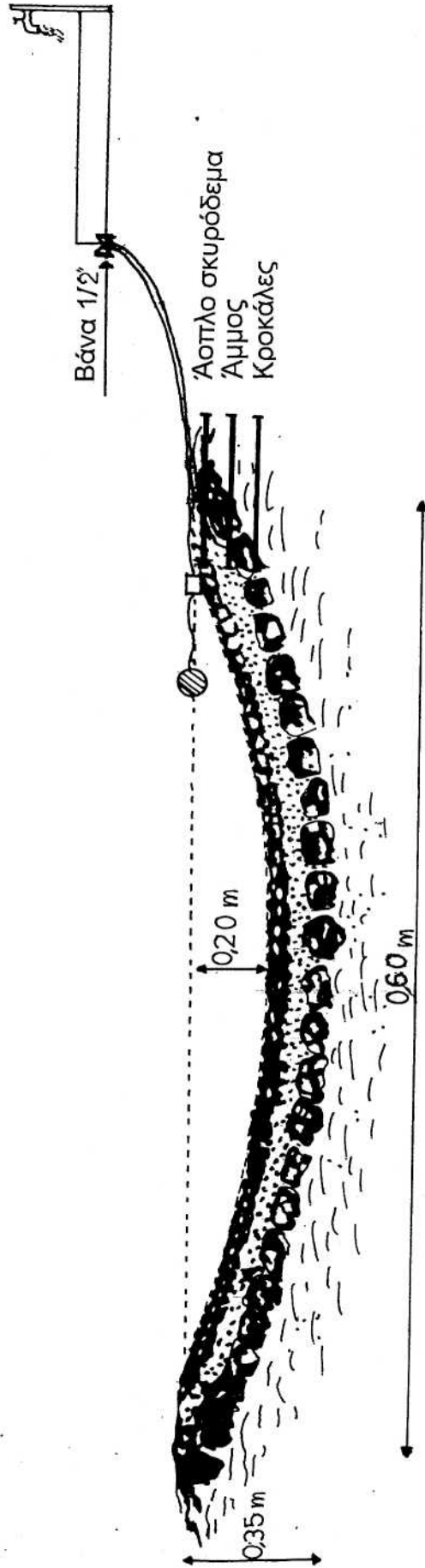
ΕΙΔΟΣ	Πεδινά Εδάφη	Ημιορεινά Εδάφη	Ορεινά Εδάφη
Βρώμη	*	*	*
Κριθάρι	*	*	*
Σίκαλη	*	*	*
Καλαμπόκι	*	*	*
Κεχρί	*	*	*
Σόργος	*	*	*
Ρεβύθι	*	*	*
Κουκί	*	*	*
Μπιζέλι	*	*	*
Φασόλι	*	*	*
Τριφύλλι Ρόδινο	*	*	*
Τριφύλλι Έρπον	*	*	*
Τριφύλλι Αλεξανδρινό	*	*	*
Τριφύλλι Subterraneum	*	*	*
Μηδική	*	*	*
Πατάτα	*	*	*
Γλυκοπατάτα	*	*	
Λάχανο	*	*	
Καρότο	*	*	
Ρεπάνι	*	*	
Ηλίανθος	*	*	
Σουσάμι	*	*	*
Δακτυλίσ	*	*	

ΠΟΤΙΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Α-Α1

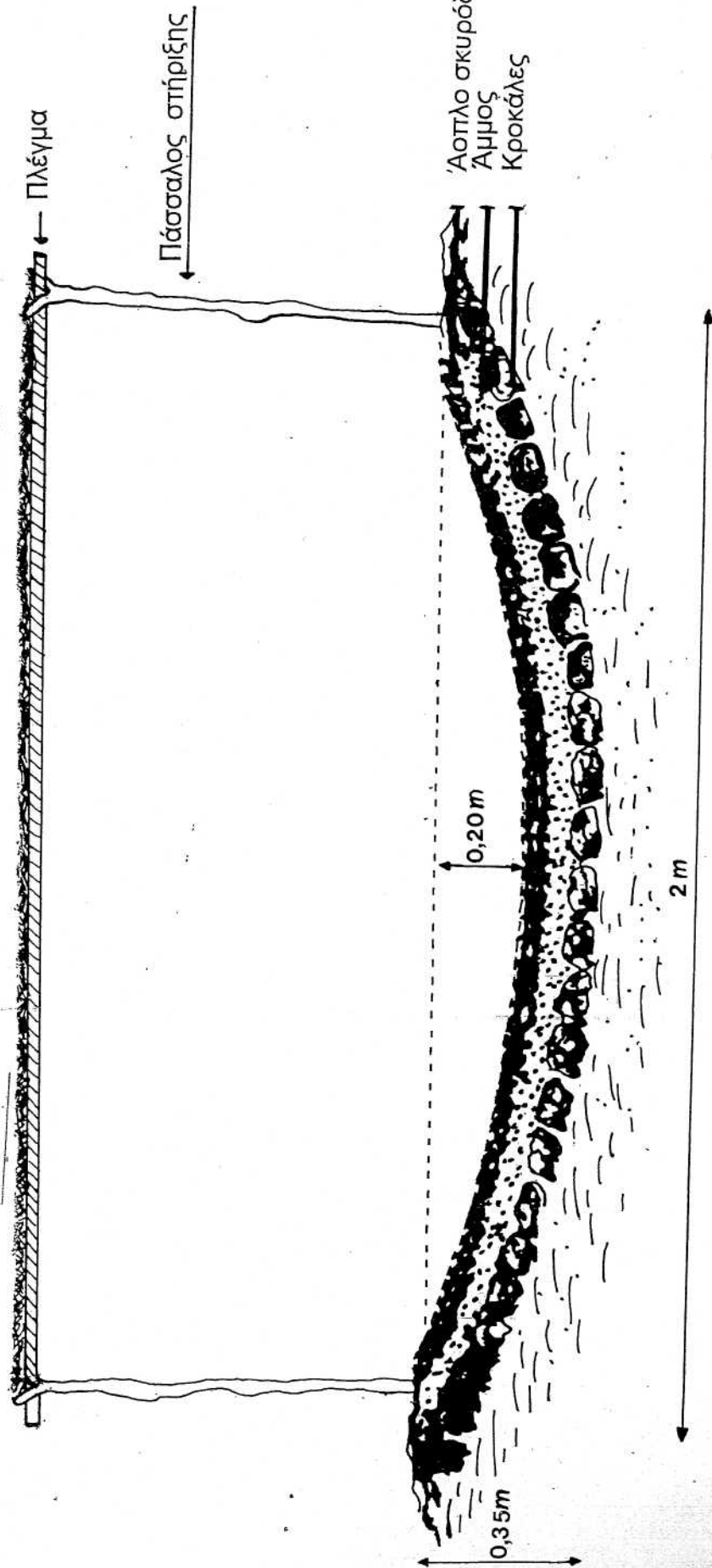
ΠΟΤΙΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Β

Τροφοδότης νερού

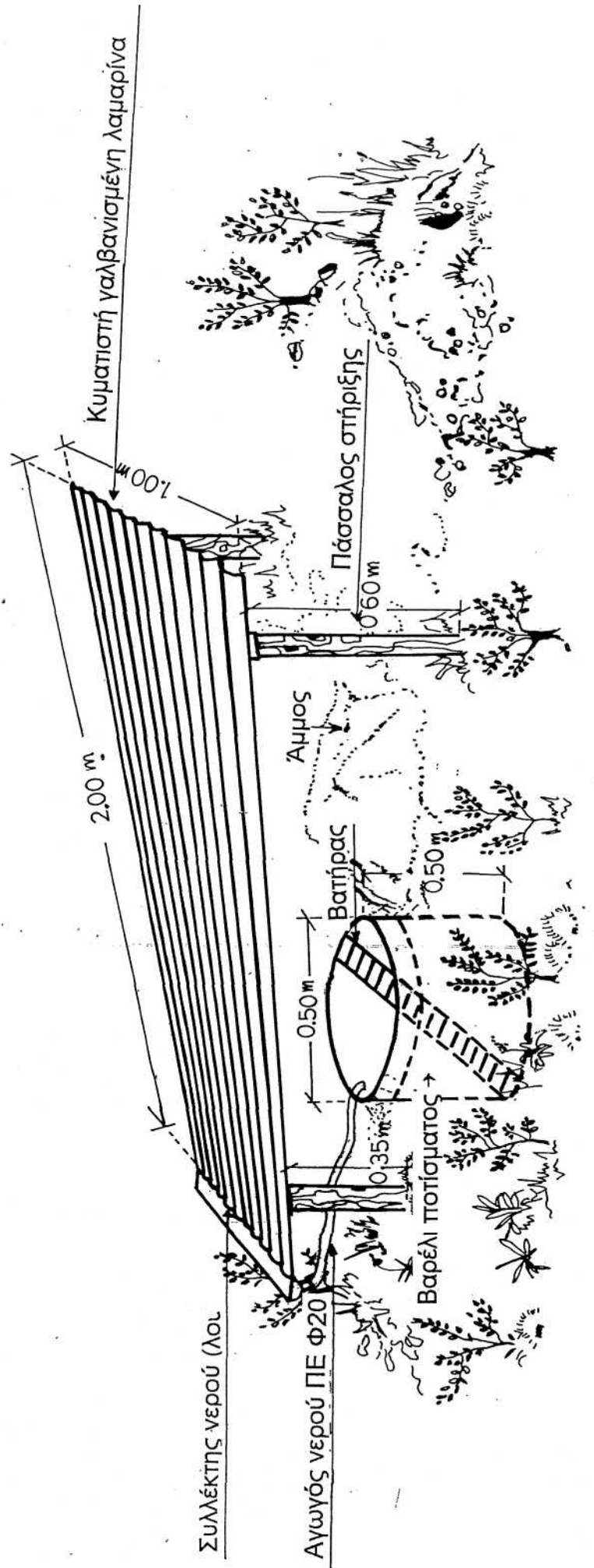

ΠΟΤΙΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Γ

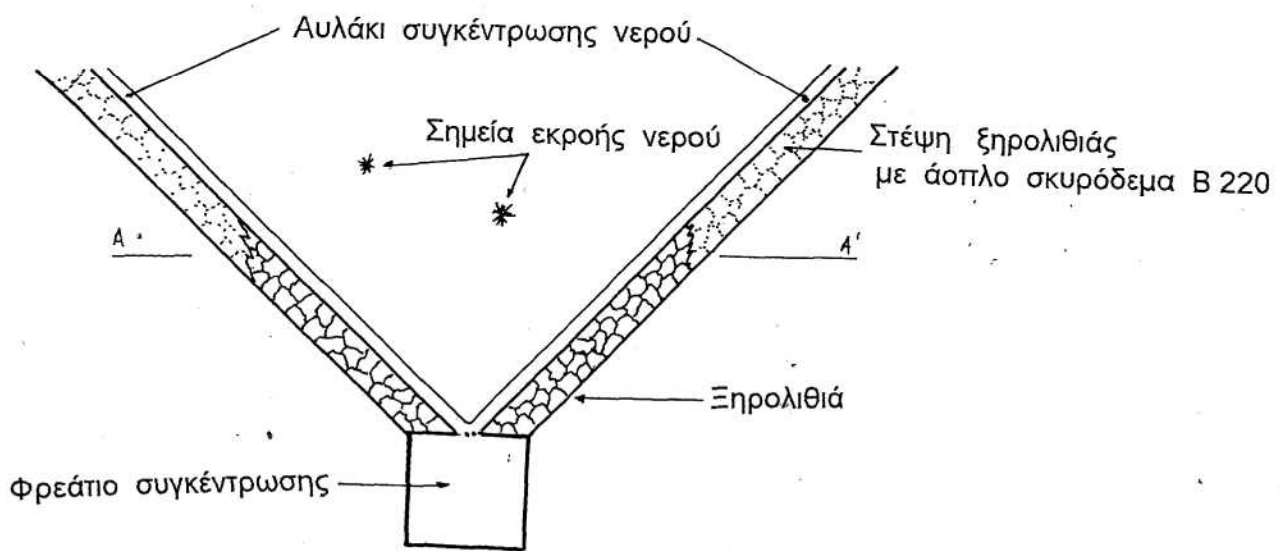
Κλαδιά

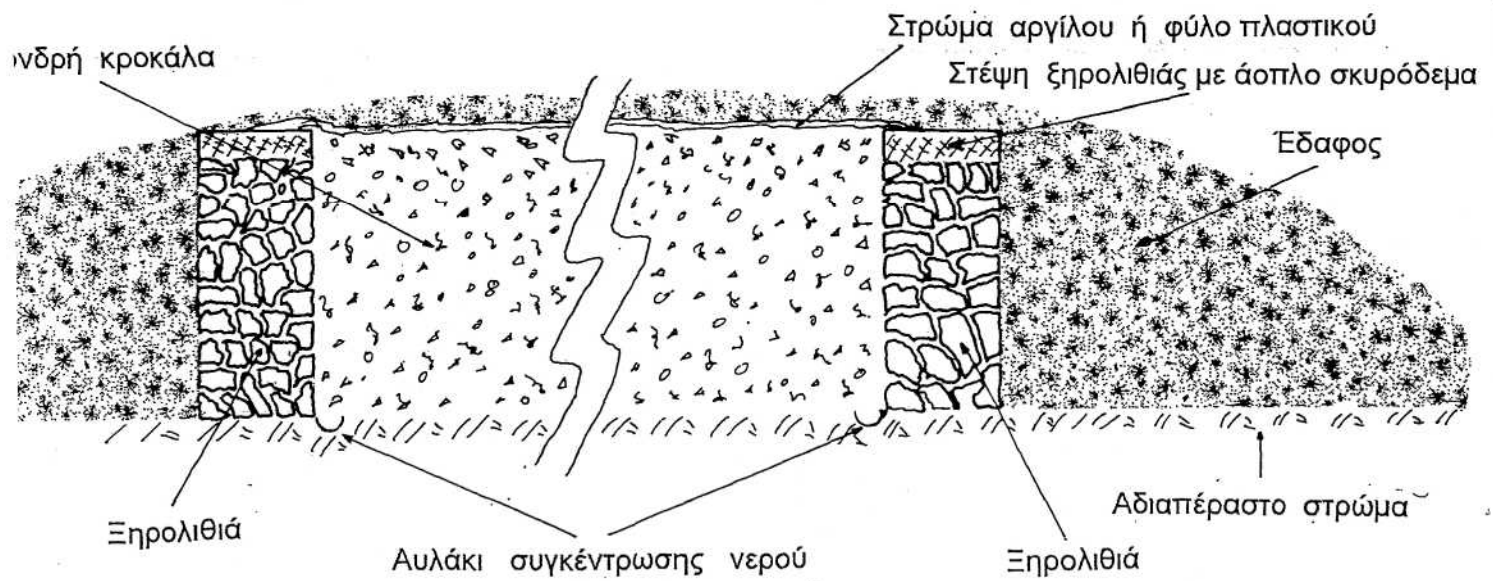
ΠΟΤΙΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Δ

ΠΟΤΙΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Ε

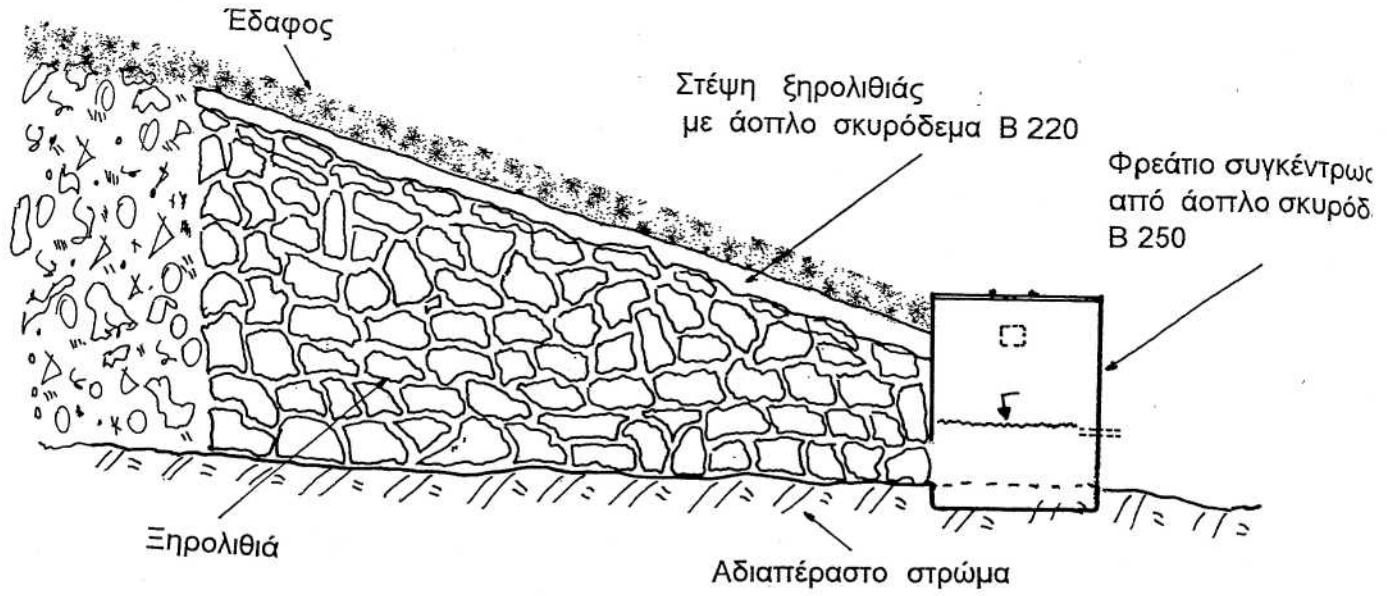

ΚΑΤΟΨΗ ΥΔΡΟΜΑΣΤΕΥΣΗΣ

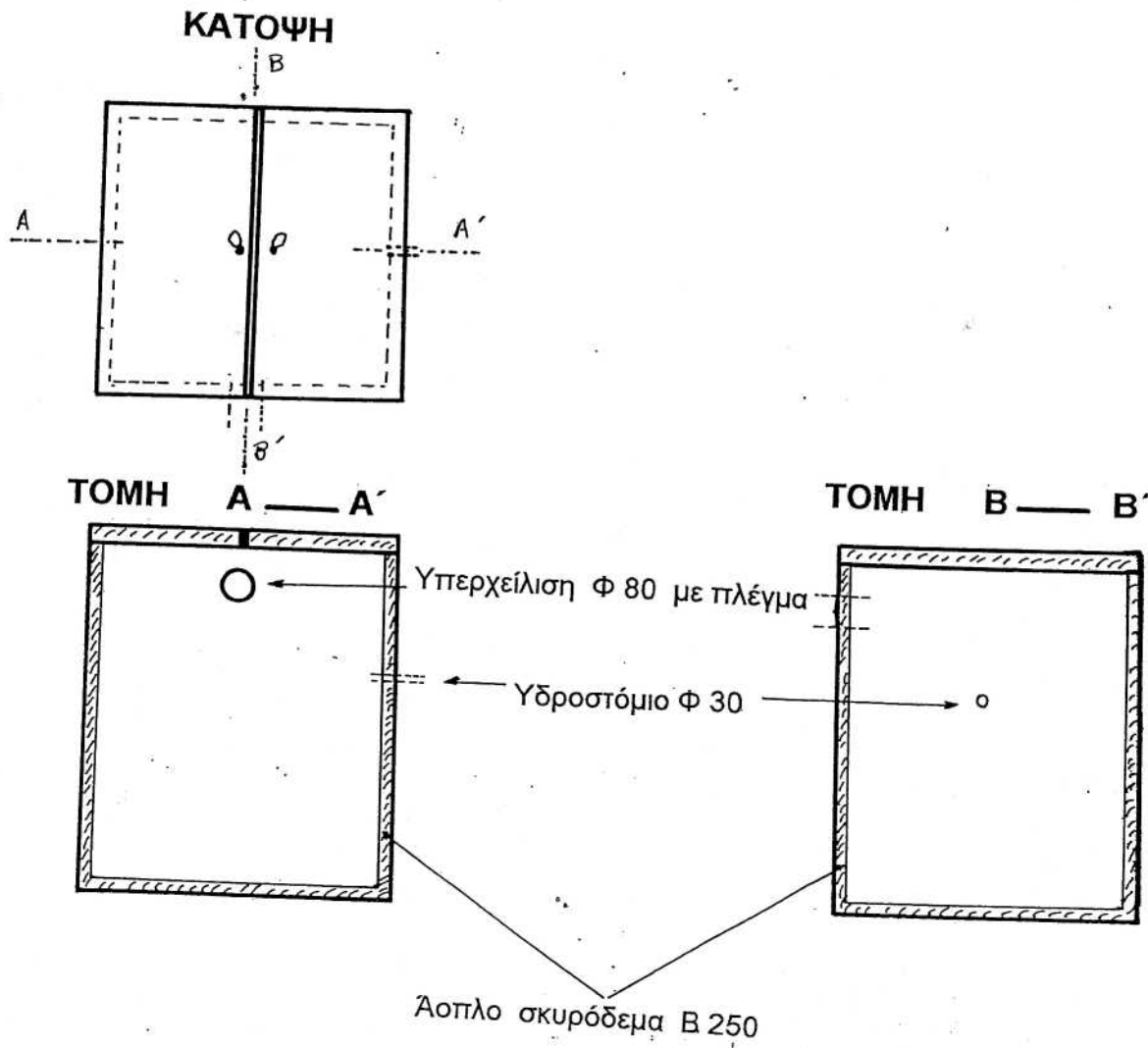

ΤΟΜΗ Α — Α'

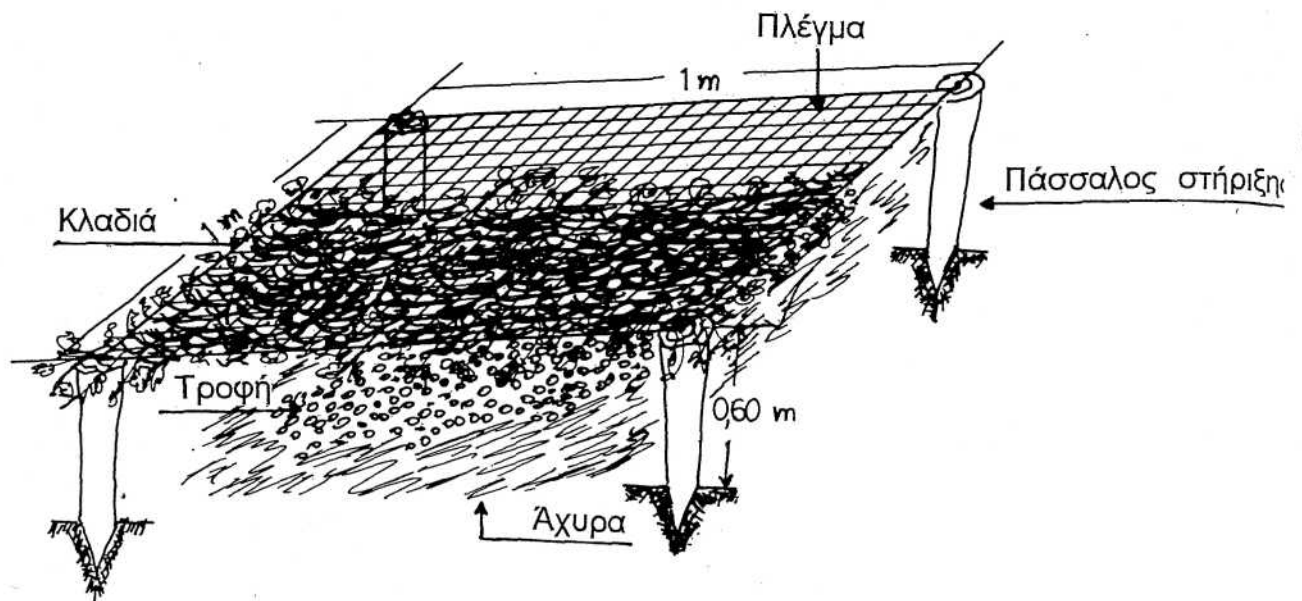
ΠΡΟΦΙΛ ΥΔΡΟΜΑΣΤΕΥΣΗΣ

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΦΡΕΑΤΙΟΥ

ΤΑΪΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Α

ΕΙΚ. 11. ΤΑΪΣΤΡΑ ΤΥΠΟΥ Β

